

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
INSENERITEADUSKOND

TTÜ Ehituse ja arhitektuuri instituut

ÕUESÕPPE VÕIMALUSED LINNARUUMIS MERIMETSA NÄITEL

FROM SPACE TO PLACE WITH OUTDOOR LEARNING

BAKALAUREUSETÖÖ

Üliõpilane:

Olly Välk
/nimi/

Üliõpilaskood:

81640BAAB

Juhendaja:

Kersti Lootus
Volitatud maastikuarhitekt tase 7
/nimi, amet/

Tallinn 2018

(Tiitellehe pöördel)

AUTORIDEKLARATSIOON

Olen koostanud lõputöö iseseisvalt.

Lõputöö alusel ei ole varem kutse- või teaduskraadi või inseneridiplomit taotletud. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, olulised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

21.mai 2018

Autor:

/ allkiri /

Töö vastab bakalaureusetöö/magistritööle esitatud nõuetele

“.....” 201.....

Juhendaja:

/ allkiri /

Kaitsmisele lubatud

“.....”201... .

Kaitsmiskomisjoni esimees

/ nimi ja allkiri /

SISUKORD

EESSÖNA.....	6
SISSEJUHATUS	7
1. PÕHIOSA	8
1.1 Lähteülesanne	8
1.2 Ruumi muutmine kohaks kasutades õuesõppe metoodikat	8
1.3 Metoodika	9
1.4 Olulisemad kehtivad arengukavad ja strateegiad.....	10
1.5 Menetluses planeeringud ja arengukavad.....	10
2 PÕHJA – TALLINNA ÜLDISELOOMUSTUS.....	11
2.1 Asukoht	11
2.2 Rahvastik ja asustustihedus	11
2.3 Piirkonna infrastruktuuri ruumiline analüüs.....	12
2.4 Piirkonna teede võrgustik	12
2.5 Ettevõtlus	12
2.5.1 Ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted.....	13
2.6 Piirkonna sotsiaal – majanduslik olukord	13
2.7 Haridus – ja noorsootöö	13
2.8 Lasteasutuste paiknemine ja Merimetsa kättesaadavus ja kaugus.....	14
2.9 Turvalisus ja piirkonna maine	14
2.10 Piirkonna ajalugu ja kultuuriväärtus	15
2.11 Metsade looduskaitse ajalooliselt Kopli poolsaarel.....	16
2.12 Looduslikud tingimused	17
2.12.1 Reljeef ja geoloogia	17
2.12.2 Radoon	17
2.12.3 Kliima.....	17
2.12.4 Põhjavesi	18
2.12.5 Pinnasevesi.....	18
2.13 Kopli poolsaare rohealad ja haljastus tänapäeval	18
2.14 Kopli poolsaare rohealade sidusus Tallinna rohevõrgustikuga ja ligipääsetavus	19
3 PÕHJA – TALLINNA ARENG JA TULEVIK	20
3.1 Arenduste mõju liikumisele	20
3.2 Arenduste mõju rekreatsioonialadele	20

4 MERIMETSA KAITSEALA.....	21
4.1 Asukoht	21
4.2 Merimetsa kaitse alla võtmine ja kaitse eesmärk.....	21
4.3 Huvigrupid ja nende eesmärgid.....	22
4.3.1 Tallinna Keskkonnaamet	22
4.3.2 RMK	22
4.3.3 Piirkonna elanikud.....	22
4.3.4 Ümbruskonna koolid ja lasteaiad.....	22
4.3.5 Tallinna Linnuklubi	22
4.3.6 SA Eesti Terviserajad	22
4.3.7 Elering.....	22
4.4 Merimetsa olemas oleva olukorra kirjeldus	23
4.4.1 Kontaktalas kehtestatud planeeringud	23
4.4.2 Kontaktalal algatatud planeeringud.....	23
4.5 Merimetsa looduslike iseärasuste ja seisukorra kirjeldus	24
4.5.1 Taimestik	25
4.5.2 Linnustik	25
4.5.3 Imetajad ja roomajad	25
4.6 Teed ja tehnorajatised	25
4.7 Lõkke – ja puhkekohad	26
4.8 Terviserajad ja virgestusalad.....	26
4.9 Heakord ja rekreatiivne koormustaluvus vastavalt külastuse eripärale.....	26
4.10 Vaated	28
4.11 Keskkonnaprobleemid – vee probleemid	28
4.12 Infotahvlid, viidad	28
5 PROJEKTLAHENDUS.....	29
5.1 Kontseptsioon ja eesmärk.....	29
5.2 Lahenduse kirjeldus	29
5.2.1 Merimetsa sidusus ja ühenduvus puhverala haljastusega.....	29
5.2.2 Merimetsa loodusõpperajad.....	30
5.2.3 Loodusõppeväljakud	30
5.2.4 Väikevormid : pingid, sillad	30
5.2.5 Vaateplatvormid teede ääres.....	30
5.2.6 Elektriliini postide taaskasutus.....	31
5.2.7 Valgustuse kontseptsioon	31

5.2.8 Haljastus	31
5.2.9 Infostendid, viidad, prügikastid.....	31
5.2.10 Merimetsa sidususe parandamine linnaruumiga ja kaugemal paiknevate parkide ja haljasaladega	31
5.2.11 Kopli poolsaare mereajalooline õpperada	32
5.2.12 Linnuvaatleja loodusrada Rocca al Mare – Merimets – Paljassaare.....	32
5.3 Merimetsa praeguse seisukorra parendamine	32
5.3.1 Teede ja radade seisukorra parandamine ja inimese ümbersuunamine.....	32
5.3.2 Ajalooline Seewaldi mõisa allée.....	33
5.3.3 Puistu seisukorra parendamine	33
5.3.4 Kuivenduskraavid	33
KOKKUVÕTE	34
SUMMARY	35
KASUTATUD ALLIKAD	36
LISAD	38
Lisa 1 Vaated	38
Lisa 2 Metsateede seisukord.....	39
Lisa 3 Kõrgeliinipostide taaskasutuse inspiratsioon	40
Lisa 4 Laudtee tugimüüri inspiratsioon	41
Lisa 5 Sillad inspiratsioon	42
Lisa 6 Maketi fotod	43
GRAAFILINE OSA.....	44
Joonis 1. Metsakoosluste kaart M 1:2500	44
Joonis 2. Analüüs N/A	44
Joonis 3. Põhiplaan M 1:2000.....	44
Joonis 4. Põhja – Tallinna õuesõpperajad N/A	44
Joonis 5. Projekteeritava tee lõige M 1:50	44
Joonis 6. Infostendi joonis M 1:20	44
Joonis 7. Ribapingi joonis M 1:5	44
Joonis 8. Sildade disain N/A.....	44
Joonis 9. Kõrgepingeliinipostide taaskasutus N/A.....	44

EESSÕNA

Käesolev lõputöö on valitud arvestades TTÜ Maastikuarhitektuuri Bakalaureuse taseme õpingute jooksul õpitule ja olemasolevale kogemusele. Autorile on oluline integreerida linnaruumis ühelt poolt loodusliku keskkonna säilimine ja teisalt linnaelanike huvid. Käsitletava objekti eesmärgiks on näidata maastikulahenduste mõju inimeste liikumisele ja üldisele elukvaliteedile. Eesmärgiks ei ole ainult maastikulise lahenduse pakkumine, vaid siduda see linnaosa hetkevajaduste ja probleemide lahendamise läbi erinevate tegevuste avalikus ruumis. Töö keskmeks ja teljeks on laste liikumine linna keskkonnas ja seda liikumist mõjutavad faktorid ja tõestus, et läbi ruumiliste lahenduste saab mõjutada inimeste tegevusi ja eelistusi. Lisaks on oluline ajaloo keerdkäikudes kaotsiläinud paiga kuvandi taastamine ja väärtustamine. Töö autor püüab luua raamid, milles oleks hõlbus kodanikel edasi liikuda ja halva mainega linnaosa muuta ning kaasaja elustandarditega kooskõlla viia.

SISSEJUHATUS

Käesolev töö analüüsib terviklikult kogu Kopli poolsaare asumeid – ajaloolist kujunemist, hetkeseisu nii ruumiliselt kui ka sotsiaalselt, ning pakub välja projektlahenduse sidususe loomiseks erinevate Kopli ps. piirkondade ja Merimetsa kaitseala vahel arvestades kogu Põhja-Tallinna arengut. Projekti eesmärk on tagada kultuuri – ja loodusväärtuste kaitse, säilitamine ning linnakodanikule turvalise elu – ja puhke keskkonna loomine kasutades olemas olevat potentsiaali ning täiendades seda ühendusteede ja rohekoridoridega. Lähtuvalt piirkonna analüüsist on erilise tähelepanu all piirkonna kooli- ja lasteaialaste turvaline liikumine, lastele õuesõppe võimaluste pakkumine koolide ja lasteaia läheduses. Oluline on tuua õuesõppe linnaruumi, muutes sellega turvaliseks ja lastesõbralikuks nii linnatänavad kui ka linnametsa rajad ja teed. Probleemi püstitus põhineb arusaamisel, et suurte arenduste ootel olevad piirkonnad peavad maastiku kujundamisel arvestama kõikide võimaluste, ohtude ja riskidega, et teatud ohtusid ja riske minimaliseerida ja ennetada. See töö põhineb alusmaterjalil, mis pärineb välisvaatlustest, kui ka erinevate organisatsioonide ja teadusasutuste teostatud uuringutest, analüüsist ja tulevikuproгноosidest, et välja tuua kõige olulisemad prioriteedid linnaosa arengus. Eesmärgiks on erinevate vahenditega tugevdada linnaosa olemasolevat potentsiaali ja luua võimalused heade külgede edaspidisele arengule ja tugevnemisele. Kõige olulisem selle töö puhul on tulevikus suureneva rahvaarvuga piirkonna elukeskkonna kvaliteedi tõstmine ja inimeste rekreatsioonivõimaluste säilitamine.

1. PÕHIOOSA

1.1 Lähteülesanne

Käesoleva töö eesmärgiks on analüüsida Põhja- Tallinna asumite Kopli, Pelgulinna ja Merimetsa asumite kultuurilis- ajaloolist, sotsiaalset, maastikulist ja linnaehituslikku kujunemist ja lähtuvalt analüüsi andmetest koostada :

- Merimetsa kaitseala kujundusprojekt
- ettepanekud sidususe loomiseks Kopli poolsaare erinevate piirkondade vahel. Eriti just Merimetsa ja Stroomi rannapargi sidumine linnaruumiga.
- Kultuurilis – haridusliku väärtuse andmine piirkonnale
- Ala säilitamine Tallinna elamisruumi aktiivse osana.
- Kopli piirkonna praeguse kuvandi muutmine
- Loodusliku keskkonna säilitamine ja rohevõrgustiku sidususe säilitamine ja parandamine.

1.2 Ruumi muutmine kohaks kasutades õuesõppe metoodikat

Linnamets ei ole loodusand, vaid tasakaalustatud planeeringu alusel ehitatud linliku elukeskkonna poollooduslik osis, mille korrashoiuks on vaja inimese tuge. Linna metsade planeerimine, arendamine, hooldamine ja uuendamine peab olema sihipärane tegevus. (Levald, 2017) Pärast väga pikka saagat on siis lõpuks Merimetsa mets kaitse alla võetud ning seoses sellega on looduse edendajatel, kaitsjatel, linnaametnikel hulganisti tööd , et luua edaspidiseks võimalikult parimad tingimused metsa säilitamiseks, samas unustamata ka linnaelanikke ja nende tarvidust puhkuseks ja rekreatsiooniks. Riigi ja linna segase suhte tõttu peab üha enam linnaelanikke linnametsade, aga eriti kaitsealuste linnametsade kasutuse korraldamist pigem kellegi teise, mitte oma ajaks (Levald, 2017). Tasakaalu leidmine inimese ja looduse vahel linnakeskkonnas on keeruline ülesanne ning selles protsessis võivad osaleda ja anda oma panuse kõik linnaelanikud. Lõpuks peab inimene õppima arvestama ja kohanema loodusega, looduskeskkond linnas teeb seda niikuinii kogu aeg. Aga selleks, et hoida ja armastada peavad olema teadmised ning seda peab õppima. Ainult prahikoristusest ja siltide, viitade panemisest on vähe, kuigi ka need tegevused on kogu protsessis väga olulised. Lõpptulem peaks mitte ainult puhas metsaalune, vaid elanike teadlikkuse kasvatamine. Linnakodanik peab lõpuks arusaama, et oma keskkonda kujundab ta suures osas ise. Mida varem sellist keskkonnateadlikkuse arendamist alustada seda tõenäolisem on , et õiged ja keskkonnasäästlikku eluviisi toetavad harjumused saavad inimeses arenema hakata. Õppimise ja koha seotuse üle on juurelnud palju Tuan. (Tuan, 2002) Tema arusaamises on õppimine peamine vahend, mille abil inimesed muudavad ruumi kohaks – space to place. Tuani järgi hõlmab maastiku tundmine nii loodus- kui ka kultuurimaastikku. Meie kogemuste vahendusel sulavad ruumi ja koha tähendused tihtipeale ühte. Ruum on abstraktsem kui koht. Algselt „neutraalne“ ruum muutub kohaks seeläbi, et me temaga tutvavaks saame ning omistame talle väärtuse. Oma naabruskonna tundmaõppimine eeldab tähendusrikaste kohtade eripärade identifitseerimist. Objektid ja kohad muutuvad meile väärtuslikuks (ibid. S. 17-18, L.O.Dahlgreni tõlge). (Dahlgren, 2012, lk 60) Õppimise ühendamisega kogemustega käsitlev kohapõhine didaktika kutsub kõiki pedagooge üles mõtisklema suhete üle oma õpetamise meetodi ja selle vahel, missugused kohad me endast järeltulevatele põlvvedele jätame (Gruenewald 2003,s.3,L.O.Dahlgreni tõlke järgi). (Dahlgren, 2012, lk 61) Õuesõppe pedagoogika ühendab endas nii õppetöö läbiviimise koha kui ka õppimise sisu. See õppimisviis võimaldab taasluua loomulikud suhted mõtete ja tunnete, õppimise erinevate aspektide, koha ja identiteedi vahel. Õuesõppe lähtealuseks on avastusõpe, mis tõstab

motivatsiooni ja suurendab arusaamist ümbruse mitmekesisusest – loodusest, keskkonnast, kultuurist ja ühiskonnast. Maastikuarhitekt P. Grahn on uurinud inimese ja tema füüsilise keskkonna vastastikust koosmõju. Ta väidab, et teadmise arendamise aluseks on õuekeskkonna kogemine ja kasutamine. Õues maastikul on võimalik luua ehedaid olukordi, mida ei ole võimalik luua klassiruumis. Võimalik on ühendada teooria ja praktika, õhutades sellega laste loovust. Uurimused viitavad, et isiklikel, eriti nooremas eas saadud looduselamustel on ilmselt suur tähtsus sellele, mida me hiljem nimetame keskkonnasõbralikuks eluviisiks. Siinkohal on nähtavasti väga oluline just tugev seos õueelamuste ning konteksti ja elukvaliteedi sügavama tunnetamise vahel. (Dahlgren, 2012, lk 65-75) Arvestades kogu Põhja-Tallinna eripära näen laste õuesõppe arendamises positiivset mõju kogu linnaosa olustikule – eelkõige turvalisusele ja heakorrale. Õpetades lapsi elama oma ümbruskonda kaitsma ja säästma õpivad ka täiskasvanud muutma oma kivistunud hoiakuid ja aktiivsemalt osalema oma kodukoha paremaks, elamisväärsemaks muutmisel. Siinsete koolide, lasteaedade, kogukondade ettevõtmised peaksid aitama parandada piirkonna imagot ja looma väljastpoolt tulijale positiivse, turvalise, avastamist ja elamist vääriva keskkonna. Õppides hoidma loodust ja ajaloolist pärandit arendame dialoogi erinevate sotsiaalsete ja rahvuslike elanike gruppide vahel ja eriti suurepäraseks teeb selle protsessi laste kaasamine. Praeguste laste tuleviku juured on just siin ja praegu. Kõik mida nad siin nüüd õpivad ja avastavad kujundab nende tuleviku elukeskkonda Kopli piirkonnas. Et midagi muuta reaalselt peab eelkõige muutma suhtumist. Muutused ei saa teoks ilma oma kodukoha põhjaliku tundmaõppimiseta ja avastamiseta. Ei ole võimalik armastada seda, mida ei tunta, millega ei olda kontaktis ja mida ei aktsepteerita. Lähtudes eeltoodust olen oma töös toonud Põhja – Tallinna tänavatele ja linnametsa mõtestatud tegevuse, läbi mille muutuks linnaruum turvalisemaks ja laste- sõbralikumaks . Õuesõppe esmaseks eelduseks on õppimise jaoks turvalise keskkonna loomine. Ja see on just see mida Põhja – Tallinn vajab. Selle nimel, et eelkõige lastel kui ühiskonna kõige nõrgemal oleks turvaline elukeskkond peavad pingutama nii ametnikud kui lapsevanemad ise. Selleks, et lapsed õuesõppe kohta jõuaksid peavad linnas olema turvalised ja valgustatud ühendusteel, mida mööda linnaosas liikuda ja sihtkohta jõuda. Ja nendel teedel liikumine peab olema igal aastaajal turvaline ja mugav. Rohealadid ühendavad puiesteed ja ribapargid peavad muutuma nii laste kui ka täiskasvanute jaoks üheks osaks rekreatsioonist. Rohealad peavad olema kättesaadavad linnosa kõikidele elanikele ja suletud tööstus – või elamualad ei pea olema takistuseks erinevate rohealade vahel liikumisel. Läbi rinnaruumi kodustamise ja piiride hajutamise on võimalik hajutada piire ka Kopli piirkonna ja ülejäänud linna vahel. Ka tänapäeval on väga aktuaalne ja väga sobiv Tallinna konteksti 1960 – ndatel Alvar Aalto kirjutatu (autori vaba tõlge). Tänapäeval üldiselt arvatakse, et slummi tekkimist on võimalik vältida istutades mõnikümmend kaske korruselamute vahele. Aga see ei ole probleemi lahendus, sest meil ei ole tõelisi või majanduslikke slumme, kuid seevastu on meil psühholoogilised slummid. (Aura, 1982, lk 15)

1.3 Metoodika

Piirkonna analüüsil ja projektlahenduse väljatöötamise protsessis tutvusin ajakohaste Tallinna arengut puudutavate strateegiliste dokumentidega. Arvestasin nendes dokumentides väljatoodud tähtsamate Põhja Tallinna arengut puudutavate suundade ja aspektidega. Lisaks tutvusin mitmete uuringutega, mis käsitlevad rohealade kättesaadavust, liikuvust ja sotsiaalseid aspekte. Piirkonna ajaloolise tausta väljaselgitamiseks tutvusin mitmete ajalooliste arhiivimaterjalidega, ajalooliste kaartidega ja piirkonna ajalugu käsitleva kirjandusega. Eriline tähelepanu oli Kopli poolsaare looduslikule keskkonnale ja selle säilitamisele läbi aegade. Tutvusin kõigi Merimetsa kaitseala puudutavate dokumentidega s.h. Merimetsa kaitseala kaitsekorralduskavaga (Keskkonnaamet, 2018). Merimetsa kaitseala olemasoleva haljastuse kaardistamisel kasutasin alusena 1994. a. koostatud Eesti Metsakorralduskeskuse poolt koostatud metsa takseerkirjeldust. Lisaks kasutasin metsa taimestiku ja elustiku kirjeldamisel T. Ploompuu poolt koostatud Stroomi metsa ekspertarvamust (Ploompuu, 2006). Tallamise mõju metsakooslustel analüüsisin välitöödel ja lisaks

kasutasin OÜ Adapte Ekspert poolt koostatud ekspertarvamust Merimetsa metsa seisundi muutustest perioodil 2006. – 2011.a. Praeguse metsa seisukorra kirjelduse ja ruumilise analüüsi koostas välisvaatluse põhjal sügisel 2017 ja kevad – talvel k.a. Erinevate huvigruppide huvide väljaselgitamiseks vestlesin Tallinna Hipodroomi, Tallinna Linnuklubi esindajatega ja võtsin osa Põhja Tallinna Linnaosavalitsuses Merimetsa kaitseala kaitsekorralduskava esitlusest ja avalikust arutelust 19.02.2018 ja Põhja Tallinna üldplaneeringu arutelust. Kontaktalal kavandatava suuremahulise arenduse mõju metsale tutvusin metsandusteadlane ja ökoloog ja metsateadlase Henn Pärna koostatud eksperthinnanguga ja lisaks olen kasutanud oma töös tema nõuandeid metsa praeguse seisukorra parendamiseks ja loodusrikkuse säilitamiseks.

1.4 Olulisemad kehtivad arengukavad ja strateegiad

➤ Strateegia „Tallinn 2030“ (2010)

Tallinn merelinnana kannab endas linna jaoks hulgaliselt veel leidmata/kasutamata lisaväärtust ja arengupotentsiaali. Tallinna rannaäärsete alade väljaarendamine tähendab nende kujundamist eelkõige puhke-, kultuurilis - majanduslikuks ja ökoloogiliseks tsooniks. Linn peab omama kontrolli linna mereäärsete alade üle eesmärgiga tagada nende alade avatus ja vastavus avalikule huvile.

➤ Tallinna arengukava 2014-2020 (2014)

Erilist rõhku pannakse linna metsade säilitamisele. Metsad aitavad leevendada jätkuvalt suurenevast keskkonnamuutusest tingitud reostuse mõjusid, olles ühtlasi keskkonnaseisundi olulisemaks indikaatoriks. Pargid, mänguväljakud ning avalikud ja lihtsalt mõnusa väljasolemise kohad muutuvad järjest olulisemaks aluseks hea elukeskkonna määratlusele.

➤ Tallinna Keskkonnastrateegia aastani 2030 (2011)

- Keskkonnahariduse edendamine ja väärtustamine Tallinnas, parandades kõigi Tallinna elanike teadlikkust keskkonda puudutavate otsuste ja valikute tegemisel.
- Keskkonnahariduse jätkusuutlikkuse tagamine. Keskkonnahariduse arendamine kõikidel haridustasanditel ning täiskasvanuhariduses.
- Süsteemse keskkonnahariduskeskuste võrgustiku väljaarendamine Tallinnas.
- Tallinna elanike kaasamine keskkonnahariduslikesse tegevustesse ning keskkonnaotsuste tegemisse.

1.5 Menetluses planeeringud ja arengukavad.

- Põhja Tallinna Linnaosa üldplaneering (2018)
- Teemaplaneering „Tallinna rohealad“ (2005)

2 PÕHJA – TALLINNA ÜLDISELOOMUSTUS

2.1 Asukoht

Joonis 1 Asukohaplaan

Põhja -Tallinn piirneb kagu poolt Kesklinna, lõuna poolt Kristiine ja edelast Haabersti linnaosaga. Linnaosa põhjapiiriks oleva rannajoone pikkuseks on umbes 20 kilomeetrit, mis moodustab kogu Tallinna merepiirist 45 %. Linnaosa koosneb seitsmest erineva ajaloolise, kultuurilise ja sotsiaalse taustaga piirkonnast . Paljassaare, Kopli, Karjamaa, Sitsi, Pelguranna, Merimetsa, Pelgulinn, Kalamaja ja Kelmiküla. Käesoleva töö planeering asub Merimetsa, Pelguranna ja Kopli asumites. Merimetsa asum paikneb Põhja – Tallinna edelanurgas ning piirneb Pelgulinna, Pelguranna ja Haabersti linnaosa asumitega ja Kopli lahega.

2.2 Rahvastik ja asustustihedus

Seisuga 01.01.2018 elab Põhja – Tallinnas 60244 inimest. Suurim elanike arv ja asustustihedus on Sõle tänavaga piirnevate Pelgulinna, Pelguranna ja Sitsi asumites. Neis kolmes asumis elab kokku ligikaudu 59 % kogu Põhja Tallinna linnaosa elanikest. Elanike arvult suurim on Pelgulinna asum. Merimetsa asumis elab 13 elanikku, Pelguranna asumis ca 15200 elanikku, Kopli asumis ca 7400 inimest. Suurim asustustihedus on pelguranna asumis 14485 in/km² kohta, järgnevad Sitsi asum 8346 in/km² ja Pelgulinn 6534 in/km². Ülejäänud asumites jääb asustustihedus oluliselt väiksemaks. Rahvastiku paiknemine asumite siseselt ei ole valdavalt ühtlane. Kui Pelguranna asumis katavad elamud ühtlaselt kogu asumi ala, siis ülejäänud asumites paiknevad elamualade vahel äri – ja tootmisalad s.h. endised tootmiskaad või muu funktsiooniga alad. Merimetsa ja Paljassaare asumites elamud valdavalt puuduvad. (Tallinna Linnavalitsus, 2018)

2.3 Piirkonna infrastruktuuri ruumiline analüüs

Kõik asumid on eriilmelised seetõttu, et on tekkinud ja arenenud erinevatel aegadel ja põhjustel. Lisaks killustavad linnaruumi suured tööstuspiirkonnad. Osaliselt on endised tööstuspiirkonnad arendustegevuste ootel ja hetkel on nad mahajäetud ja valgustamata. Samuti on mahajäetud ja problemaatilised endiste tööstuspiirkondade töölisasulad, mis praeguseks hetkeks inimtühjad ja vandaalide poolt suures osas rikutud ja laastatud. Praeguseks seiskunud Sitsi arenduse loob määramatuks ajaks suure katkestuse inimeste liikumisele. Samuti Sitsi Puuvillavabriku endised tööliste hooned on nagu riik riigis ja pigem äratavad võõristust nii visuaalselt kui turvalisuse seisukohast. Kopli kaubajaam loob linnaruumi omakorda suure katkestuse. Ka praegused aktiivselt tegevuses tööstusalad ja sadamad loovad piirkonnas katkestusi ja takistusi, seda eelkõige ligipääsule mereranda. Merimetsa mets on hetkel mitmes suunas avatud, kuid tulevaste arenduste ja Regionaalhaigla laienduste tõttu suureneb külastatavuse mõju ja surve metsale tunduvalt.

2.4 Piirkonna teede võrgustik

Vaatamata sellele, et linnaruumiliselt asub Kopli piirkond küllaltki lähedal kesklinnale suurendab eraldatust nõrk infrastruktuur. Magistraaltänavad on korras, kuid olemasolevad jaotus- ja kõrvaltänavad küllaltki halvas seisukorras, parkimine on probleemne. Linnaosa tänavavõrk ei vasta tihedamatele liiklusvoogudele, vähe on kergliiklusteid (kogupikkus 22,8 km), mis seaksid erinevaid rekreatsioonialasid ja Koplit (Kopli asumis puudub märgistatud jalgrattatee) kesklinnaga ja teiste linnaosadega. Olemas olev kergliiklusteede võrgustik on katkendlik ja seob halvasti erinevaid asumeid. Ühistranspordiühendused on üldiselt rahuldavad põhja – lõuna suunas, kuid puudulikud ida – lääne suunas. Põhja-Tallinnas 2013. aastal läbiviidud küsitluses selgus, et jalgsi käib tööl 21% ja jalgrattaga 6% inimestest. (Stratum, 2014) Lisaks mõjutab jalgsi liikumise mugavus ühistranspordikasutajaid. Kuna ühistransporti kasutab tööl käimiseks antud küsitluse kohaselt 36% vastanutest, liigub igapäevaselt tööga seoses jalgsi enam kui pool linnaosa elanikest. Seega mõjutab kõnniteede olukord ja integreeritus tänavavõrguga tunduvalt inimeste jalgsi käimise mugavust ning ohutust. Katkematu otseühendus on Pelgurannast mööda rannapromenaadi Haabersti linnaosaga. (Graafiline materjal, joonis 2)

2.5 Ettevõtlus

Suurimateks ettevõtluspiirkondadeks on Tööstuse – Eerika – Kopli – Volta tänava piirkond, Telliskivi tänava piirkond, Paavli tänava piirkond, Kopli poolsaar ja Paljassaare sadamapiirkond. Peamised tegevusalad on linna reovee puhastus, masinaehitus, laevade ja paatide remont ning hooldus, metallide kokkuost ja töötlemine, metallkonstruktsioonide tootmine ja sadamateenuste pakkumine. Veeteede Ameti (2018) andmetel asub Põhja – Tallinna linnaosas kokku 11 sadamat: Lennusadam, Kalasadam, Noblessneri s, Miinisadam, Hundipea s, Lahesuu s, Paljassaare s, Vene-Balti s, Bekkeri s, Meeruse s, Piirivalvesadam. Nii praegused tööstus alad kui ka segakasutus alad kuhu on planeeritud suured arendused loovad asumite vahele katkestusi, mis piiravad inimeste liikumisvabadust ja loovad takistusi rekreatsioonialade kättesaadavusele. (Graafiline materjal, joonis 2)

2.5.1 Ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted

Ettevõtte	Aadress	Tegevusala	Ohu kategooria ja määratud ohu areaal*	Ohtlik kemikaal/muud märkused
BLRT Transiit OÜ	Kopli 103	Laadungi käitlus	B-kategooria, ohuraadius 3180 m (Re* 1590 m)	Ammooniumnitraat väetis/ õnnetuse tagajärg plahvatus, mürgine pilv, merereostus
Dekoil OÜ	Kopli 103b	Naftasaaduste ümberlaadimine	A-kategooria; ohuraadius 800 m	Masuut, diislikütus/õnnetused tagajärg merereostus, leektuli, plahvatus
Elme Messer AS	Kopli 103	Gaasitööstus	Ohtlik ettevõtte, ohuraadius 500 m	Propaan/ õnnetuse tagajärg lööklaine
Paljassaare Kalatööstus AS	Paljassaare tee 30	Toiduainetööstus	Ohtlik ettevõtte, ohuraadius 1100 m	Ammoniaak/mürgine pilv
AS Tallinna Vesi reoveepuhastusjaam	Paljassaare põik 14	Reovee puhastamine	Ohtlik ettevõtte, ohuraadius 40 m	Metanool/mürgine gaasipilv

Joonis 2 Ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted

Allikas: (OÜ Alkranel, 2018)

2.6 Piirkonna sotsiaal – majanduslik olukord

Põhja-Tallinna linnaosa sotsiaalprobleemistikku iseloomustab riskirühmadesse kuuluvate inimeste, sh. narkomaanide, asotsiaalide ja kinnipidamiskohtadest vabanenute suur hulk. Kuna eri inimtegevus on linnas koondunud selleks sobivatesse linnaosadesse, siis satuvad ühte asumisse tavaliselt elama ühesuguse sotsiaalse ja kultuuritaustaga elanikud. Põhja-Tallinnas on kahjuks küllaltki palju halva kvaliteediga elamispinda, kuhu paljud linnaelanikud ei soovi elama tulla (u 30 ühiselamut, amortiseerunud tüüporterimajad ja algselt tööstustöölise tarbeks ehitatud elamud). Teisest küljest on linnaosasse koondunud kogu Tallinna elanikke teenindavad sotsiaalhoolekandeametused, mis põhjustab ka teistes linnaosades elavate, riskirühma kuuluvate elanike tuleku Põhja-Tallinnasse. (Põhja - Tallinna arengukava aastateks 2014 - 2018)

2.7 Haridus – ja noorsootöö

Põhja – Tallinna piirkonnas tegutseb 19 lasteaeda. Lisaks tegutseb Waldorfkooli juures lasteaed. Linnaosas tegutseb 9 üldhariduslikku munitsipaalikooli ja 3 erakooli. Riskirühmadele mõeldud tugiteenustega, nagu pikapäevarühm, huviringid ja tasandusklassid, aitab võrdseid võimalusi pakkuv haridussüsteem vähendada sotsiaalset kihistumist. Nõudlus tugiteenuste vastu on suurem, kui pakkuda suudetakse. (Põhja - Tallinna arengukava aastateks 2014 - 2018) Huvitegevusvõimalusi

pakub 10 huvikooli ja siingi on osalejaid rohkem kui kohti. Arvestades sellega, et Põhja – Tallinnasse on planeeritud päris suuremahulised arendused, mille teostumisel suureneb piirkonna elanike arv märgatavalt suureneb ka laste arv ja kindlasti jääb praegustest lasteaedadest ja koolidest väheseks ja nende arv kindlasti suureneb tulevikus.

2.8 Lasteasutuste paiknemine ja Merimetsa kättesaadavus ja kaugus.

Lasteasutused paiknevad küllaltki ühtlaselt üle kogu linnaosa. Igas asumis on nii koolid kui ka lasteaiaid. Ligikaudu 63% Põhja – Tallinna lastest õpib elukohajärgses õppeasutuses ning 32% elukohaga samas asumis. Iga kooli juures on spordiväljakud ja lasteaedade juures paiknevad mänguväljakud. Piirkonna ruumilises analüüsis väljatoodud katkestused loovad katkestusi ka laste liikumisele ja ligipääsule rekreatsioonialadele s. h. Merimetsale. (Graafiline materjal, joonis 2) Arvestades asjaoluga, et koolilapsed liiguvad põhiliselt jalgsi või ühistranspordiga on Pelgulinna ja Kalamaja ja Karjamaa asumite lastele Merimetsa raskesti kättesaadav ja jääb ka kaugeks. Ühistransport liigub Kopli poolsaarel põhiliselt põhjast lõunasse. Menetluses olevas Põhja – Tallinna planeeringus planeeritav Kalamaja ja Stroomi randa ühendav trammiliin lahendaks selle probleemi. Praeguses olukorras on võimalik liikuda piki Kopli tn ja Paavli tn ja piki Puhangu tn kulgevate kergliiklusteede, kuid viimased kahjuks päris halvas seisukorras ja suures osas valgustamata. Pelguranna asumis lapsed on paremas olukorras, sest paiknevad küllaltki lähedal Merimetsale ja liikumisel ei ole vaja ületada suuri magistraale, vaid on võimalik kasutada küllaltki heas korras ja hästi valgustatud asumis sisened tänavaid ja liikuda ka Stroomi rannapargis kulgevatel pargiteedel. Kopli asumis lastel on mugavam läbi viia õuesõpet lähedalasuvates parkides, kui parandada parkide valgustust ja seisukorda, et luua turvalisem õppe – ja mängukeskkond. Kopli ja Sitsi asumite lasteasutuste lastele on lähem ja kättesaadavam Paljassaare poolsaare loodusõpperada kuhu on võimalik jõuda ühistranspordiga kui ka jalgsi. Kahjuks on Paljassaare kergliiklustee katkendlik ja jalgsi liikumiseks kohati ebasobiv sadamast väljuvate suurte kaubavoogude tõttu. Merimetsa jõudmiseks peab kombineerima ühistransporti ja jalgsi liikumist vastavalt lasteasutuste kaugusele haljasaladest ja liikumisvõimalustele.

2.9 Turvalisus ja piirkonna maine

Põhja - Tallinn on mitmete küsitluste tulemusel Tallinna üks peljatuid linnaosaid, vaatamata sellele, et paljud küsitlavad ei olnud siin olnud ja tegid oma otsuse kuulduste põhjal. Kopli linnaosa on parimaid näiteid sellest, et kõverpeegel koos sellest tulenevate eelarvamustega näib ikka veel tõepärasemana kui tegelikkus. (Nerman, 2002, lk 7) Väga suur osa negatiivse kuvandi loomisest on meedial, kes negatiivselt võimendatud uudistega probleemi veelgi süvendab. Me oleme võõrad ka oma linnas, sest me ei tunne siin kõiki paiku ja hindame neid vaid eelarvamustele ja kuuldustele toetudes. Samas esinevad kindlad identiteeditabud: teatud sotsiaalsete rühmade taunitava käitumisviisiga seostatavad võõrad paigad oma linnas, millega samastuda ei soovita. (Paadam, 2013) Kopli piirkond ei ole rahvuslikult homogeenne, mis põhjustab erinevate rahvusgruppide eraldumises ja elanikkonna lõhestumises. Olukord on siiski paranenud tänu mitmete asumite kogukondade tegevusele ja ajaloolaste poolt piirkonda käsitlevate ürituste, ekskursioonide korraldamisele. Kahjuks võtab nendest üritustest osa suuremalt osalt eestikeelne ja nooremajaline elanikkond. Lisaks on kõik asumid küllaltki erineva kodanikuaktiivsusega. Muukeelsed ja vanem põlvkond on jäänud kõrvalseisjaks. Suurte arenduste ootel endised tööstus – ja elumajad on mahajäetud, valgustamata, hooldamata, linnaruumi killustavad ning loovad piiranguid turvalisele liikumisele.

2.10 Piirkonna ajalugu ja kultuuriväärtus

Põhja – Tallinna asumid on kõik eriilmelised seetõttu, et nende kujunemine on toimunud eri aegadel ja erinevatel põhjustel. Erinevad ajalooetapid on kujundanud igaüks omanäoliselt nii linnaruumi kui sotsiaalset keskkonda. Uurides ajalugu ja asustuse kujunemist saab mõistetavaks, et tänapäeva Põhja – Tallinna eraldatusel ja paljukultuurilisusel ja mainel on ajaloolised juured ja põhjused. Tallinna eripäraks oli teatavasti see, et siin asus kuni 1878.aastani teineteise kõrval sisuliselt kaks linna, s.o. Toompea ja all - linn. Kummaski oli oma saras ja seadused. (Nerman, 2002, lk 10) Kopli oli linnast eraldatud muldvalliga piirdeaiaaga, mis ulatus Kopli lahest Tallinna laheni. Piirdeaia värav asus Sitsi mäel. Põhiliselt on Kopli poolsaarel asumite teket mõjutanud erinevatel aegadel erinevate tööstusettevõtete rajamine, millega kaasnes töölisasulate kujunemine. Kopli ja Sitsi asumit on eelkõige kujundanud Vene – Balti Laevatehase ja Sitsi Puuvillavabriku ehitamine ja võõrtööjõu siia piirkonda toomine. Ajalooliselt laiusid Pelgulinna, Pelguranna ja Merimetsa asumite alal veel 18. sajandil valdavalt metsad ja lagedad linnale kuuluvad heinamaad. Ala oli üldiselt soine, suured rabad vaheldusid väiksemate männitukkadega. Need liigniisked ja väheviljakad maad olid põhiliselt kasutuses linna karjamaadena, kuid partsellideks jaotatud heinamaid renditi ka üksikisikutele. (Nerman R. , 2000, lk 16) Stroomi e. Merimetsa metsa nimetus on tulnud Paldiski mnt. Ääres asunud Stroomi kõrtsi (Stromischer Krug s.k.) omaniku raehärra Bengt Fromholdi Strohm nimest. Esimesed asustused olid 17 sajandil Mustjõe ääres paiknevad Luggaldi, Schwarzenbecki ning Wittenhofi suvemõisad. 19. saj. alguses asutas Samuel Reinhold Winkler siia Seewaldi e. Merimetsa suvemõisa, mis muutis kogu piirkonda oluliselt . Stroomi mõisa hoonete juurest viis Stroomi randa suur puiestee. Osaliselt, kuigi katkendlikult on ajalooline tee säilinud tänaseni. 19.sajandil hakati ka rajama Seewaldi parki, mis on praegu tuntud suurima lehiste kasvupaigana Tallinnas. Mõisale kuulusid ka suured juur -ja puuviljaaiad ning suur heinamaa ja Stroomi mets. (Nerman R. , 2000)

Joonis 3 Stadt Weide, Höfchen Schwarzenbeck, Seewald, Lichtfabric, Grabbusch Ziegelei 1880 - 1882

Allikas: TLA, 149.5.1415 leht 1

1898.a. annetas paruness Marie Girard de Soucanton suvemõisa vaimuhaigete hooldamise seltsile ja siia asutati Närvi – ja Vaimuhaiguste Haigla „Seewald“. Lisaks asus praeguse Hipodroomi kohal proua von Dehni suvemõis ja Trollibussipargi kohal asus maamõõtja Schmidtile kuulunud suvemõis „Estonia“, mille juurde kuulusid samuti suured viljapuu – ja juurviljaaiad. Tõuke piirkonna arengule andis 1869. a. alustatud Tallinn – Peterburi raudtee ehitamine. Balti Raudtee Peatehased Kopli ja Telliskivi tänava nurgal ehitati 1869-1871 a. Enne I maailmasõda oli siin mitmeid tööstusi – J. Grabby tellisetööstus, M. Milleri katla – ja masinatehas, F.Krulli masinatehas. Pelgulinna läbis ka 20 saj. alguses ehitatud Tallinna kindluse siseraudtee. Alates 18 saj. lõpust on siinsetel aladel intensiivselt tegeletud aianduse ja põllumajandusega. Kohaliku tähtsusega sündmuseks oli 1888.a. Paldiski mnt. ja hilisema Seewaldi kollektori vahelise ala jagamine kuueks partselliks ja siia laiaulatuslike kapsapõldude rajamine. 1920. aastaks oli enamused heinamaid põllumaaks haritud. Linnaosa 1930.a.olustikus oli eriline ja sümboolne koht Pelgulinna Ranna Heakorra ja Kaunistamise Seltsil. (Nerman R. , 2000, lk 199) Suureks probleemiks olid porised teed ja suured saviaugud praeguse Hipodroomi lähistel. Stroomi randa reostasid sinna suubuvad arvukad reoveekraavid. 1891.a alustati läbi Madara ja Sõle tänava ning Kolde puiestee Kopli lahte suunduva heitveekollektori ehitamist, mis lahendas suuresti linna heitveeprobleemi. Vaatamata liigniiskusele oli Pelgulinna suureks probleemiks puhta vee puudus. Loomade karjatamise tõttu olid rannalähedased alad Stroomi metsast Koplini reostunud. Pelgulinna elanike hulgas oli juba enne I Maailmasõda populaarseks kohaks Stroomi rand, kus harrastati ujumist, samuti olid Pelgulinna heinamaad pallimängijate meelispaigad. Stroomi rannapark ja mets muutusid eriti populaarseteks suvituskohtadeks 1920 – 1940 a. 1941. a. muutus Stroomi mets taganevate vägede suureks autode kalmistuks. (Nerman R. , 2000) Pärast 1945. aastat randa ei kasutatud suure reostatuse tõttu. Kopli lahte hakati puhastama 1992.aastal ja 1997.a. vastas vesi supluse nõuetele, rand korrastati, istutati juurde haljastust.

2.11 Metsade looduskaitse ajalooliselt Kopli poolsaarel

Looduskaitse alguseks Tallinnas võib pidada Taani kuninga Erik VI Menvedi seadust 1297. aastast, millega reguleeriti metsakasutust neljal linnalähedasel saarel: Naissaarel, Aegnal, Suur ja Väike Karli saarel (praegune Paljassaare poolsaar).(Joonis 4) Sellest ajast alates on Tallinn silmapaistnud oma hea metsade majandamisega ja metsahoiuga selleks ,et säilitada maastiku ilmet ja mitmekesisust. Kopli metsade kasutust hakati reguleerima ja piirama alates 1415. aastast mitmete Rootsi ja seejärel Vene riigi määrustega. Koplis ei tohtinud raiuda puid ja kiskuda niint. Iga maha võetud puu asemel tuli istutada uus. Juba keskajal tõusis Kopli poolsaar linlaste väljasõidukohana esikohale. Metsahoid oli prioriteet ning metsa kasutamine seetõttu Tallinna ümbruses rangelt reguleeritud. 1552. a. keelati linnasarases metsaraie. Eraldi oli märgitud tammede raie keeld. (Levald, 2017) Linnamaa rentnikele pandi XVII sajandil ka tammede istutamise kohustus. Vene – Liivi sõja ajal sai tammik tugevasti kannatada, kuid hiljem siiski taastati ja tammikust sai uuesti linlaste armastatud väljasõidukoht ja oli seda kuni 20. sajandi alguseni. Kopli tammiku ilu on ülistanud oma loomingus siin korduvalt viibinud luuletaja Paul Fleming (1609-1640). 2. jaanuari 1748 a. raeprotokollis on nimetatud Koplit linna ehteks ja varanduseks. Puisteede rajamise alguseks Tallinnas võib pidada 1778.a. kui istutati esimesed viiskümmend puud koplisse viiva Telliskopli tänava äärde. 19 saj. loodi metsade majandamiseks metskonnad ja korraldati järelevalvet. Katkestuse loodushoiule põhjustas Nõukogude aeg kuna esmaseks prioriteediks oli Kopli poolsaare kui tööstuspiirkonna arendamine ja linnaloodust ei väärtustatud vajalikul määral.

Joonis 4. Plan von der Revelschen Stadtbesitzlichkeit Ziegelskoppel mit der Insel Carlos 1880-1881

Allikas: TLA.149.6.9

2.12 Looduslikud tingimused

2.12.1 Reljeef ja geoloogia

Põhja – Tallinna linnaosa asub Harju lavamaal. Tallinna aluskord koosneb tugevasti kurrutunud ja rohkete diaklaasilõhedega kristalsetest tard- ja moondekivimitest. Maa-ameti geoloogiarakenduse (2018)põhjal paikneb Põhja – Tallinna linnaosa Kroodi kihtkonna, Lontova kihistu ja Lükati kihistu kihtkondadel. Tulenevalt ajalooliselt suurest tööstuse kontsentratsioonist piirkonnas on siin palju pinnasetäitematerjalina kasutatud tehnogeenseid materjale .Pinnakatte paksus on Põhja -Tallinna linnaosas väga muutlik ja saavutab oma maksimumi (kuni 120 m) Merimetsa piirkonnas

2.12.2 Radoon

Tervisele ohtlikud alad , kus radooni sisaldus pinnaseõhus ületab lubatud piirväärtuse on eelkõige Kalamaja, Karjamaa, Sitsi ja Pelguranna asumites. (OÜ Alkranel, 2018)

2.12.3 Kliima

Sõltuvalt asukohast Soome lahe lõuna kaldal iseloomustavad Tallinna linna merelised kliimatilised tingimused. Mere läheduse tõttu küllaltki tuuline , valdavalt valitsevad edela - , lõuna – ja läänetuuled. suuremad tuulekiirused on valdavalt päeval. Soojal aastaajal on hästi märgatavad kohalikud maa- ja meretuuled (briiside)ja seda eriti päikesepaistelise ilmaga – päeval puhub tuul merelt rannikule ja ööseks pöördub vastassuunda .

2.12.4 Põhjavesi

Valdavas osas on linnaosa põhjavesi hästi kaitstud (v.a. Tööstuse tänava piirkonnas)

2.12.5 Pinnasevesi

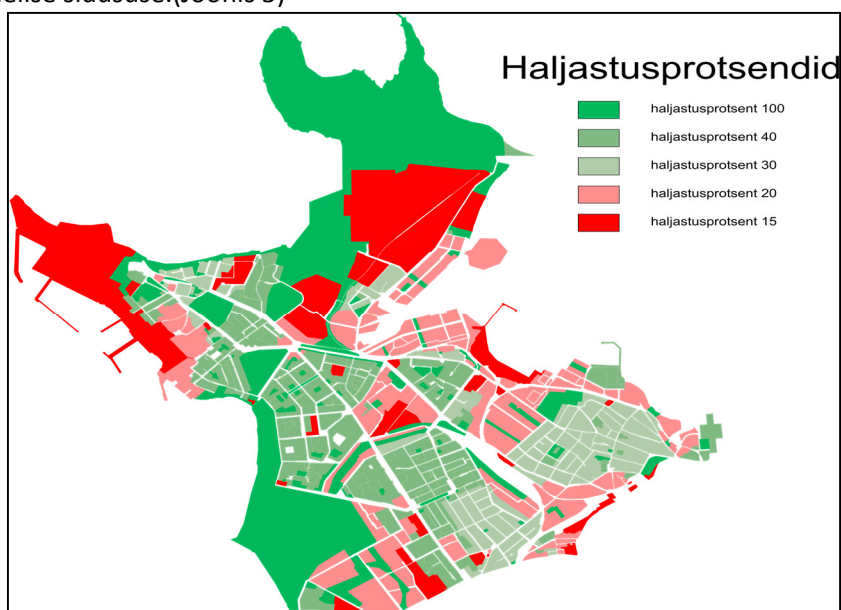
Lähim veekogu Kopli laht. Mustjõgi, mis saab alguse Glehni pargi ja Lepasalu allikatest ja suubub Kopli lahte. Tänapäeval kuuluvad jõe vesikonda valdav osa Kristiine linnaosast ning väiksed osad Mustamäe ja Haabersti linnaosast.

2.13 Kopli poolsaare rohealad ja haljastus tänapäeval

Parkide ja pargilaadsete alade pindala on linnaosas kokku 32 ha ning haljasmaid linnaosas kokku umbes 190 ha, mis moodustab linnaosa üldterritooriumist ligikaudu 12%. Suureks eeliseks on mere lähedus ja pikk rannajoon, mille läheduses paiknevad suuremad rekreatsioonialad

- Põhja – Tallinna linnaosas Paljassaarel asub Natura 2000 linnuala. Natura 2000 ala kogupindala on 276,4 ha, sellest 140,80 ha moodustab veeosa ja 135,60 ha moodustab maismaaala. Linnuala piirid ja kaitse eesmärgid kattuvad Paljassaare hoivuala piiridega.
- Merimetsa kaitseala
- Kopli Kalmistupark looduskaitse all
- Kalamaja kalmistupark looduskaitse ja muinsuskaitse all
- Süsta park
- Kase park
- Karjamaa park

Haljastuse protsentuaalsel jagunemisel on otsene seos maakasutusega, kus tööstusaladel ja segakasutusel on haljastust alla 20%. Lisaks lõhuvad tööstusalad ja segakasutuselad suurte rohealadevahelise sidususe.(Joonis 5)

Joonis 5 Haljastusprotsendid

Allikas: Põhja-Tallinna linnaosa üldplaneering, 2018

2.14 Kopli poolsaare rohealade sidusus Tallinna rohevõrgustikuga ja

ligipääsetavus

Linna tingimustes on mitmed olulised rohealad ohtlikult lähedal isoleeritusele, sest ei ole piisavalt ökoloogiliselt toimivaid rohekoridore. Tekivad nn suletud süsteemid, mis võib viia koosluste toimimiseks vajaliku liigirikkuse vähenemisele. (E-Konsult, 2007) Rohelise võrgustiku alal kavandatavate planeeringute puhul tuleb arvestada seda, et roheline võrk jääks toimima. Rohevõrgustiku kujundamise peamiseks eesmärgiks linnas peab olema selle sidumine üheks katkematuks tervikuks, kus erineva tasandi tähtsusega tuumalad on seotud rohekoridoride ja muude haljasühenduste kaudu. Rohelise võrgustiku kui terviku ülesandeks on inimtekkeliste mõjude pehmendamine, korvamine, neile vastu seismine. Rohevõrgustikus toimub koosluste areng looduslikus suunas, see toodab bioloogilist mitmekesisust. Põhja -Tallinna linnaosas asub rohevõrgustiku suur tugiala ehk nn. hüppelaud, mis hõlmab Merimetsa metsamassiivi. Merimetsa kaitseala kuulub Tallinna III rohelisse radiaali (III RR), mis ühendab endas järgmisi alasid: Falgi park – Härjapea – Pelgulinn – Merimetsa – Roccal al mare – Kakumäe. Merimets on Tallinna mastaabis üks olulisemaid lindude pesitsus- ja rändepeatuspaiku. Teiseks suureks rohealaks on Paljassaare hoiuala. Tallinna rohealade teemaplaneeringute alusel (E-Konsult, 2007) on täiendav vajadus rohevõrgustiku järgi sadama – ja tööstuspiirkondades. Analüüsid roheühenduste paiknemist ja piisavust Tallinnas erinevates suundades on selgelt märgata, et suuremad rohealad on koondunud poolsaare lääne ja põhja osasse. (Graafiline materjal, joonis 2) . Põhja – Tallinna linnaosas ja lõunast külgnevas Kristiine linnaosas on haljasaladid vähe ja olemas olevad ei paikne ühtlaselt ning nende vahel on päris laiulatuslikud katkestused. Rohealad on eraldatud tööstus – ja elamuvaladega. Rohealade sidusus ja ligipääsetavus on ka väga oluline aspekt elaniku seisukohast tähtsamgi kui rohealade osakaal, mis on Põhja – Tallinna linnaosas küllaltki suur. Linnaosa elanikud on rohealade teemaplaneeringu koostamise käigus läbiviidud küsitluses hinnanud haljasalade piisavust ja nende ligipääsetavust linnaosas keskmiselt halvemaks. (E-Konsult, 2007) Mitmed suured tööstusalad ja samuti ka Kopli kaubajaam loovad takistused rohealade sidususele. Tähtis on rohealad siduda omavahel rohekoridoride ja/või kergliiklusteedega võrgustikuks, mida mööda saavad inimesed turvaliselt liikuda jalgsi või jalgrattal ühelt rohealalt teisele, samuti ühest linnaosast teise. Ka rohealade teemaplaneering toob välja, et rohealad peavad olema kättesaadavad kergliiklusteede ja jalakäiguühenduste kaudu. (OÜ Alkranel, 2018) Kogu rohelise võrgustiku toimimine hoiab alal inimesele elutähtsaid keskkonda kujundavaid protsesse: põhja- ja pinnaveeteke, õhu puhastumine, keemiliste elementide looduslikud ringed. Inimestele võimaldab ökovõrgustik linliku elulaadi täiendust looduslähedase puhkuse näol. (E-Konsult, 2007)

3 PÕHJA – TALLINNA ARENG JA TULEVIK

Järgneva 50 aasta jooksul kavandatakse Põhja-Tallinna linnaosasse väga suuremahulisi arendusi. (Stratum, 2014). Kui kavandatavad arendused realiseeruvad lisandub elanikke märgatavalt:

2014-2024 – 7 740 elanikku

2024-2044 – 13 740 elanikku

2044-2074 – 24 840 elanikku.

Lisaks seoses suuremahulise äripindade mahu lisandumisega suureneb linnaosas töökohtade arv ning seoses sellega suureneb liikumine Põhja – Tallinna ja teiste linnaosade vahel.

3.1 Arenduste mõju liikumisele

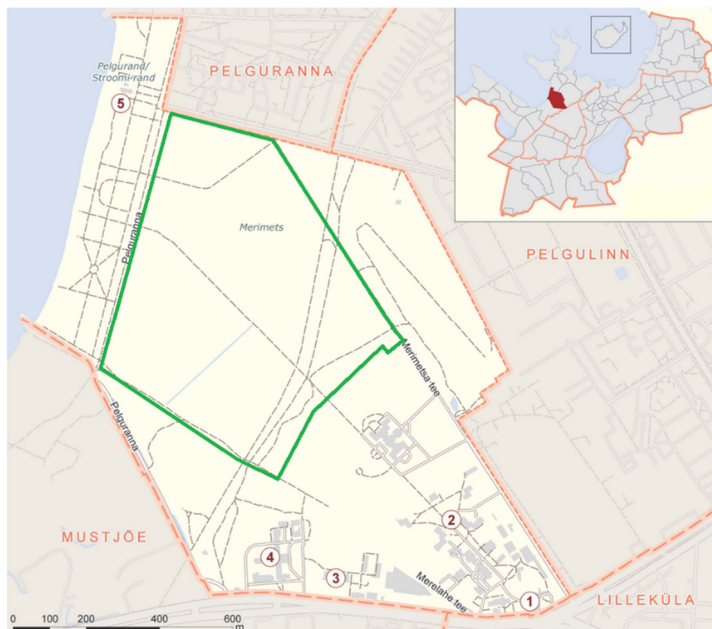
Tänavavõrgu läbilaskevõime on juba täna tippaegadel maksimumi lähedal ning täiendavat tähelepanuväärset liikluskoormuse kasvu ei ole praktiliselt võimalik realiseerida. Tänavavõrgu läbilaskvusolukord võimaldab arenduste realiseerumisel täies mahus tagada autoliikluse osakaaluks kõikidest liikumistest ligikaudu 18%, kuid täna on autoliikluse osakaal ligikaudu kaks korda suurem, 37%. Tipptunnil on võimalik Põhja-Tallinnaga seonduvatest liikumistest tagada autodega liikumine sõiduautode juhi või kaasreisijana 25 000 inimesel. Need on liikumised, mis algavad, lõppevad või toimuvad tervenisti Põhja-Tallinna linnaosas. Sellest suuremal määral autokasutuse korral tekivad tõsised liiklusprobleemid. Samas on jalgrattaliiklusel suur arengupotentsiaal. Suurem osa igapäevastest liikumistest on jalgratastel sõitmiseks piisavalt lühikesed ning jalgratas on arvestatav alternatiiv autole. (Stratum, 2014) Nii ühistranspordi kui ka jalgsi käimine on mõeldavad alternatiivid aga see eeldab turvalist, ohutut tänavaruumi, kus olulise tähtsusega korralik tänavavalgustus ja korras jalakäijate ja kergliiklusteed.(Graafiline materjal, joonis 2)

3.2 Arenduste mõju rekreatsioonialadele

Seoses suurte arenduste väljaehitamisega ja elanike arvu ja tiheduse suurenemisega suureneb märgatavalt surve praegustele parkidele ja haljasaladele. Järelikult juba praegu on oluline säilitada võimalikult palju olemasolevat haljastust ja eriti just sidusust erinevate suuremate haljasalade vahel. Kindlasti suurendab rekreatsioonivõimalusi planeeritava rannapromenaadi väljaehitamine. Kuid selleks, et põhiliselt läänepoolsel rannikul asuvad rohealad oleksid paremini kättesaadavad ka poolsaare keskosa ja idaosa asumite elanikele ja liikumine nende vahel oleks hõlbus nii jalgsi kui ka jalgrattaga tuleb luua lääne – ida suunalisi ühendusi kergliiklusteede ja rohekoridoride näol.(Graafiline materjal, joonis 2)

4 MERIMETSA KAITSEALA

4.1 Asukoht

Joonis 6. Merimetsa kaitseala asukoht

Allikas: Tallinna Linnaplaneerimise Amet

Kaitseala, pindalaga 48 ha, asub Harju maakonnas Tallinna linnas Põhja – Tallinna linnaosas Merimetsa asumis. Piirneb kirdest ja idast Merimetsa teega. Põhjast Kolde pst – ga , edelast Lahepea tn - ga. Kagust piirneb Psühhoneuroloogiahaigla territooriumiga. Lääne suunast külgneb Stroomi rannapargiga. (Joonis 6)

4.2 Merimetsa kaitse alla võtmine ja kaitse eesmärk

Merimetsa kaitseala võeti kohaliku omavalitsuse tasandil looduskaitse alla 06.04.2017. (Merimetsa roheala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri, 2017) Kaitseala valitseja on Tallinna Keskkonnaamet. Kaitseala asub jätkuvalt riigi omandis (JRO) oleval maal, mida valdab RMK. Vastavalt looduskaitseadusele kehtib siin piiranguvööndi režiim.

Kaitseala kaitse eesmärk on:

- Väärtusliku maastiku kaitse
- Kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse
- Virgestusvõimaluste säilitamine ja parandamine
- Piirkonna looduse eripära säilitamine ja ala hoidmine iseregulatsioonivõimelisena

Merimetsa näol on tegemist kõrge väärtusega ja liigirikka haljasmaaga tihehoonestusalade naabruses.

4.3 Huvigrupid ja nende eesmärgid

4.3.1 Tallinna Keskkonnaamet

Kaitseala valitseja. Kaitseala valitseja eesmärk on säilitada looduses liikumise võimalused ning tagada ala loodusväärtuste säilimine

4.3.2 RMK

Maa valdaja praegu. RMK-l puudub huvi riigi omandis (JRO) metsade majandamiseks ning antud kinnistu võib tulevikus kuuluda Tallinna linnale

4.3.3 Piirkonna elanikud

On huvitatud marjade ja seente korjamisest, sportimisest, puhkamisest ning loodusväärtuste säilimisest.

4.3.4 Ümbruskonna koolid ja lasteaiad

Soovivad sportimise ja õuesõppe läbiviimise võimalusi.

4.3.5 Tallinna Linnuklubi

- Tagada metsa ja selle niiskusrežiimi säilitamine senisel kujul
- Säilitada liigirikkus, soodustada põõsarinde kasvamist, mitte harvendada (vajalik pesitsemiseks ja toitumiseks)
- Mitte rajada rannapromenaade, jalgrattateed, mänguväljakuid, lõkkeplatse läbi inimpeelike kaitsealuste linnuliikide pesitsuspaikade lähedale
- Keelata mootorsõidukite liikumine
- Merimetsas liikuvad koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud (Uustal, 2017)

4.3.6 SA Eesti Terviserajad

Liikumisradade arendamine ja inimeste vabaajaliikumise võimaluste mitmekesistamine tervise edendamise eesmärgil.

4.3.7 Elering

Kõrgepingeliini valdaja. Demonteerib lähiajal kõrgepingeliini ja asendab maakaabliga. (Elering, 2018)

4.4 Merimetsa olemas oleva olukorra kirjeldus

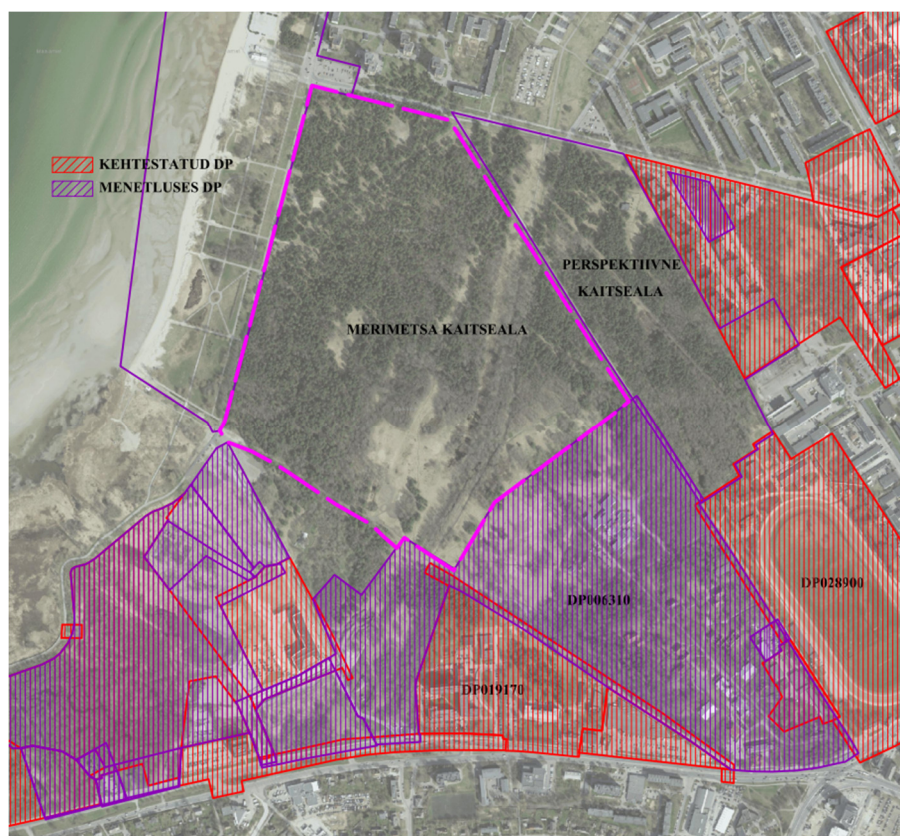
Seoses suuremahulise kinnisvaraarendusega kaitseala kontaktsoonis suureneb lähitulevikus märgatavalt inimkoormus alale. Kuna kinnisvaraarendus arvestab reeglina naaberkrundil toimiva haljastusega on eriti suur vajadus puhverhaljasmaa järel. Oluline on tugevdada tuumala puhveraladega ja kanaliseerida ja suunata küllastaja liikumist. (OÜ Adepte, 2012)

4.4.1 Kontaktalas kehtestatud planeeringud

Paldiski mnt 62,68,68a ja 68c kruntide DP 019170
Paldiski mnt 50 kinnistu ja lähiala DP 028900 (Praegune Hipodroom)

4.4.2 Kontaktalal algatatud planeeringud

Paldiski mnt.52, Merimetsa tee 1 DP 006310
Kolde pst 75 kinnistu ja lähiala DP030740 (lähiajal arvatakse kaitseala koosseisu)(Holtsmann,2018)
Riigimaa 104 kinnistu ja lähiala DP
Stroomi rannaala DP 038450 (joonis 7)

Joonis 7. Detailplaneeringud Merimetsa kaitseala kontaktpiirkonnas

Allikas: (Tallinna Planeeringute register, 2018)

4.5 Merimetsa looduslike iseärasuste ja seisukorra kirjeldus

Kasutatud Merimetsa metsa takseerikirjeldust (Metsakorralduskeskus, 1994) ja Tõnu Ploompuu poolt koostatud ekspertarvanust (Ploompuu, 2006) ja Merimetsa kaitseala kaitsekorralduskavas (Keskkonnaamet, 2018) väljatoodud aspekte. Praegust metsa olukorda hinnati käesoleva töö autori poolt välitöödel. Merimets on looduslik ala, mis asukohast tingituna on väga pikaajalise inimõjuga ja tänapäeval intensiivselt külastatav. Merimetsa roheala tuuma moodustavad hästi väljakujunenud vana palumets ja kunagiste liivaste rannavallide vahele jäävates nõgudes paiknevad soostunud lammimets.(Graafiline materjal, joonis 1) Roheala lõunaosa kohati soostunud paluniidud on linnakeskkonnas haruldane looduslik avatud elupaik, mis jääb lindude rändeteele ja on mitmete lindude oluline pesitsus ja toitumispaik. Pärast viimase metsa inventariseerimist 24 aasta tagasi ei ole metsas toimunud märkimisväärselt valdavalt pohla kasvukohatüübi muutust. Kohatine liigniiskus on tingitud kraavide süsteemide hooldamatusest, mis on põhjustanud kraavide võsastumise, seda eriti kevad – talvisel perioodil. Mingil määral on liigniiskuse tõttu laienenud tarna kasvukohatüüp. 1994 a. täiuse saavutanud männid on vähe kasvanud – kuni 1 m Rohkem on täius muutunud suhteliselt nooremaealises nõmmemetsas ja samuti on lehtpuude juurdekasv olnud 1-2 m. Teede ääred märkimisväärselt võsastunud. Võsariiet on regulaarselt tehtud põhiliselt kõrgepingeliini kaitsekoridoris ja küllaltki palju külastatavas Stroomi rannapargiga piirnevas palu- ja nõmmemetsas. Palu – ja nõmmeniidud vaatamata hooldamatusele küllaltki heas seisukorras ja mitteolulisel määral võsastunud. Seoses sellega, et viimastel aastatel ei ole tehtud sanitaariiet on metsas palju murdunud vanu ja haigeid puid ja lamapuitu. Selline seisukord on positiivne lindude pesitsusele ja tallamise vähendamiseks kuna paiguti on mets inimese jaoks raskesti läbitav. Ajaloolises Merimetsa läbiv Seewaldi puiesteel on katkestused ja endisaegne koosseis muutunud. Endine allee on kohati võsastunud, ja raskesti läbitav, kuid ajalooline tee asukoht on endiselt jälgitav.

Nõmmemets koos väikeste nõmmeniitudega

Esineb ala põhjaserva merepoolsel küljel. Suure külastuskoormuse tõttu enimtallatud piirkond ja tagasihoidlikult säilinud elustikuga. Sambliku ja pohla metsatüüp. Valdavalt 80 – 100 aastased männid. Valgusküllane, põõsarinne praktiliselt puudub.

Palumets

Valdalt suuremal osal metsamaast, küllaltki heas seisundis, omab kohati põlismetsa tunnuseid. Puistud varieeruva vanusega, esineb looduslikku uuendust. Niiskematel aladel tarna metsatüüp Parimas seisus Merimetsa lõunapoolses(edelapoolses) nurgas. Valitsevaks puuliigiks on 140 – 150 aasta vanused männid, kuid esineb ka halli leppa, kaske, sangleppa – vanus ligikaudu 50 aastat küllaltki rikkalik alusmetsarinne, eriti niiskematel aladel. Alusmetsas valdavalt raagremmelgas ja pihlakas ja toomingas.

Soostunud palumetsad

Puistus nii mändi kui ka sookaske ja sangleppa. Vanuseline struktuur ja seisund sarnane palumetsaga. Alusmetsas rohkesti toomingat ja pihlakat. Esineb rohkesti lamapuitu, mis oluline bioloogilise mitmekesisuse säilitamise seisukohast. Tänu rikkalikule alusmetsale väga väärtuslik ja sobilik metsalindude pesitsuspaigaks.

Kuivendatud lodumetsad

Koosnevad sanglepikutest. Lisaks sanglepale on puistus mändi, halli leppa ja sookaske. Mets valdavalt kuni 50 aastane. Suures osas märg ja seetõttu raskesti läbitav. Rikkalik põõsarinne, seetõttu hea elupaik alusmetsa lindudele. Suurel hulgal lamapuitu. Lodumetsad väiksemate laikudena mitmes kohas peamiselt metsa kagunurgas ja lääneservas

Paluniidud

Kõige suurem ala Stroomi metsa lõunaservas, laiguti esineb siin soostunud niite. Paluniitu on ka metsalagendikel. Paluniitude kuivemates kohtades võib leida kasvamas roosat merikanni (*Armeria maritima*). Rohke rohurinne, põõsarinne puudub suures osas, puudest põhiliselt üksikud sookased.

Soostunud niidud

Esineb nii paluniitude naabruses kui ka kuivendatud lodualade servas. Liigivaese madal soo niiduna esineb kohati kõrgepingeliini alusel alal

Ruderaalkooslus

Väikeste laikudena ala lääneservas ning vähesel määral raudteetammi ja Merimetsa tee ääres ja samuti osaliselt praeguse kõrgepingeliini kaitsetsoonis.

4.5.1 Taimestik

Puistu on kõrge dendroloogilis – haljastusliku väärtusega. Siin kasvab 182 liiki soontaimi. Liigid on enamuses looduslikud, puittaimede (kokku 65 liiki) hulgas on siiski olulisel hulgal istutatud või aedadest parkidest metsistunud liike. Rohhtaimestiku hulgas esineb vähesel määral võõrliike – põhiline kasvupaik prahipaikadel. Endise raudteetammi lähedalt on leitud Eestis harvaesinevat vaarika ja põldmarja hübriidi. Sammaltaimi on leitud 43 liiki. Laialdaselt on levinud paluniitudele omane niidukäharik. Sammalkate on tallamise tõttu oluliselt kannatanud. Liikide hulgas on leitud ühte III kategooria kaitsealust liiki – roosa merekanni (*Armeria maritima*). (Ploompuu, 2006)

4.5.2 Linnustik

Merimets asub Tallinna lääneosa läbival lindude rändeteel, mis kulgeb üle Kakumäe poolsaare rohealade, mööda Paldiski mnt äärset roostikku läbi Merimetsa, kust nad lendavad Kopli parkide kaudu edasi Paljassaare poolsaarele ning sealt edasi Viimsi poolsaarele. Suuruse ja asukoha tõttu on Merimets oluline lindude koondumispaik. Suurt osa Merimetsa linnurikkuses etendab Paldiski mnt. Ja Kopli lahe vahel asuv roostikuala, mis ühendab rohekoridorina Rocca al Mare ja Merimetsa. Merimetsas on kohatud 84 linnuliiki, kellest 55 on haudelinnud.

Kaitsealused pesitsejad – III kaitsekategooria

Raudkull (*Accipiter nisus*)

Lõopistrik (*Falco subbuteo*)

Väike kirjurähn (*Dendrocopus minor*)

Kanakull (*Accipiter gentilis*) – II kaitsekategooria

Läbirändel kohatud 6 linnuliiki on kantud Euroopa Liidu direktiivi 79/409/EMÜ (Linnudirektiivi) I lisasse, kuhu on kantud Euroopa ohustatud linnuliigid.

4.5.3 Imetajad ja roomajad

Imetajatest elavad kaitsealal orav, mutt, halljänes, rebane ja nirk. On kohatud ka metskitse, põtra, metsnugist, siili ja leethiirt. Kaitseala servaaladel esineb rändrott.

4.6 Teed ja tehno rajatised

Metsa läbib põhja – edela suunaline endine raudteetammi kohal olev tee, mis käesoleval hetkel kasutusel hobuste traavirajana. Tee kogu pikkuses hästi läbitav. Endisest raudteekoridoriga paralleelselt lääne pool küljes kulgeb kõrgepingeliin – ala suhteliselt märg ja läbimatu, endisest raudteetammist idas kulgeb paralleelselt II traavirada, mis liigvee tõttu peaaegu kogu pikkuses märjal ajal läbimatu. Metsa läbib loode kagu suunaliselt Seewaldi pargist algava tee (ajalooliselt allee) ja Stroomi rannapargis lõppev. Tee lai ja valgustatud kuni peaaegu kuni kõrgepingeliiniga ristumiseni, sealt edasi liigvee kevad talvel tõttu raskesti läbitav. Seewaldi pool läheb rada kitsaks ja kuivaks ja suvekuudel kõrge võsa ja rohurinde ja ehitusjätmete tõttu puudub nähtavus. Tee ääres olev kraav võsastunud ja ühe puudereaga. Kraavide ääres kasvavad põhiliselt madala haljastusväärtusega ja halvas seisukorras sookased, harilik haab ja raagremmelgad. Haigla pool

pisut paremas seisukorras sanglepad. Ala lõunaosas kolm suurt ümmargust ratsutamise väljakut. Väljakute ala tugevasti tallatud, taimestik puudub. Harjutusväljakutest põhjas avar ilus paluniit aga väga paljude isetekkeliste radadega. Põhja pool mitu väiksemat lagendikku, mis eraldatud metsatukkadega. Suhteliselt hästi läbitav ka märjal ajal tänu ala läbivatele kuivenduskraavidele. Metsa Stroomi ranna poolses osas olevad terviserajad valgustatud ja üldiselt hästi läbitavad. Väljaarvatud Metsa loode osas olevad liigniiske ja ummistunud kraavidega alal teed raskesti läbitavad. Lisaks kogu metsaalal väga palju suuremaid ja väiksemaid isetekkelisi sissetallatud radu(Lisa 2)

4.7 Lõkke – ja puhkekohad

Kaitseala põhjaserva on rajatud 4 grillimiskohta. Ametlikke lõkkekohti ei ole kuna kaitsealal on tule tegemine keelatud. Vaatamata sellele keelule tehakse metsas väga palju omavoliliselt lõkkeid.

4.8 Terviserajad ja virgestusalad

Kaitsealal on valgustatud ja suhteliselt heas korras ja lihtsalt läbitavad terviserajad kogupikkusega 2,2 km. Virgestusalade inventar amortiseerunud ja ümbruse palju prahti

4.9 Heakord ja rekreatiivne koormustaluvus vastavalt külastuse eripärale

Merimets on ümbruskonna elanike poolt küllaltki intensiivselt kasutatav. Alal on säilinud vaatamata kasutuskoormusele väga suur liigirikkus ja koosluste hea seisund. Arvestades käivitunud kinnisvaraarendusi alast kagus – Hipodroomi ala - võib eeldada, et lähitulevikus inimkoormus alal suureneb märgatavalt. See omakorda tähendab survet looduskeskkonnale ja hoolduskulude mitmekordistumist. Sammalkate on alal tallamise tõttu oluliselt kannatanud. Sammalkatte olemuse põhjal saab kindlaks teha koosluse taluvuspiire ületava inimkoormuse. (OÜ Adepte, 2012) Tänu metsa rajatud valgustatud terviseradadele, mis hoiavad metsas spordiga tegelejad kui ka jalutajad etteantud rajal on kasutuskoormus rajaga piirnevatel aladel väiksem. Küllaltki looduslikuna on säilinud metsa Seewaldi poolne ala tänu kohati teede halvale läbitavusele (liigniiskus) ja valgustuse puudumisele. Praegune hobuste koormus on liiga suur. Hipodroomi ära kolimisega jääb see probleem ära, kuid hobustest jäävad järele suured ilma taimestikuta ära tallatud harjutusplatsid ja traavirajad – erosioonitundlikud muldteed. Mõned teed on juba tallamise ja tuuleerosiooni tõttu muutunud kraavideks, mis lumesulamise ja suurvee ajal täituvad veega. (Lisa 2)

Ala 1

Asub kaitseala põhja – ja lääneosas. Kahest küljest on piirneb kergliiklusteega ja edela – loode suunalise valgustatud terviserajaga. Tänu suurele külastatavusele väga suure inimõju ja tallamisega ala. Tallamismõju ületab nõmmemetsa taluvuspiiri. Tugevasti on kannatanud sambla- ja samblikurinne. Siin on mitmeid grillimise kohti, virgestusväljakuid, võrkpalliväljakuid ja laste ronimisseinu. Virgestus väljakute inventar suures osas amortiseerunud. Terviseraja hea seisukord ja valgustatus hoiab tervisesportlased rajal. Grillimiskohtade vähesus ja ülekoormatuses on tinginud omavoliliste lõkkeplatside tekkimise. Üldiselt on ala hästi korras hoitud , prahist ja lamapuidust puhastatud.

Ala 2

Keskmise kuni väga suure mõjuga piirkond. Ala piirneb suures osas valgustatud terviserajaga. Ala edelanurgas parkla. Terviserajad üldiselt heas korras , välja arvatud lõunapoolses osas kohati liigniiskuse tõttu raskesti läbitavad. Üldiselt alal väga palju isetekkelisi radu. Ummistunud

kraavidega liigniiskeid kohad raskesti läbitavad. Palju murdunud ja kuivanud puid. Põõsarinne küllaltki rikkalik. Alal kaks suurt metsalagendikku mis nii koertega jalutajate kui ka lastega perede meelispaidad kuna on avarad ja valgusküllased. Lagedatel aladel võib leida looduskaitsealust taimeliiki – roosat merekanni.

Ala 3

Ala lõunaosa väga suure tallamistemõjuga ala kuna siin paiknevad kolm hobuste harjutuväljakut, mille tõttu taimestik hävinenud. Lisaks on alal väga palju väikeseid radu. Kohati on ala liigniiske ja raskesti läbitav.

Ala 4

Ala läbivad kaks traavirada mis kohati liigniiskuse tõttu läbimatu. Kohati liigniiske kõrgepingeliini alune ala. Elektrifirma poolt üldiselt hästi hooldatud, ei ole võsastunud.

Ala 5

Ilus valgusküllane kuiv palumets, kohatise põõsarindega. Väljakujunenud mitte väga tihe radade võrgustik, mis hästi läbitav. Seewaldi haigla poolsed lagendikud on tänu hobustele suuremate tallamiskahjustustega.

Ala 6

Nõmme – ja paluniit. Tallamiskahjustused minimaalsed kuni keskmised, põhiliselt esinevad radadel. Tallamiskoormus stabiliseerinud. Alal leidub rohkesti ehitusjätmeid ja väheldasel määral olmeprügi.

Joonis 8. Merimetsa kaitseala tzoneering vastavalt tallamiskahjustustele

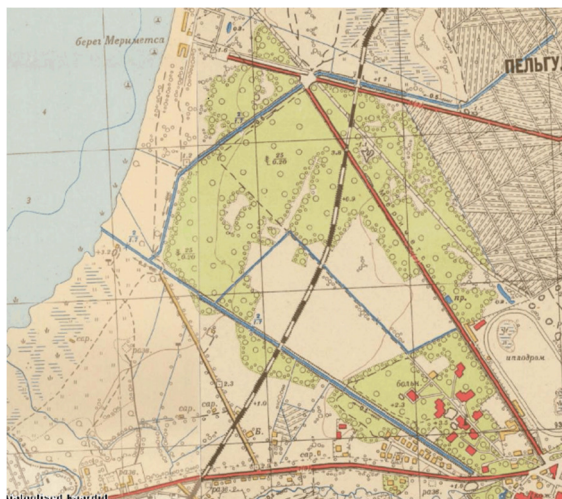
Allikas: Autori skeem

4.10 Vaated

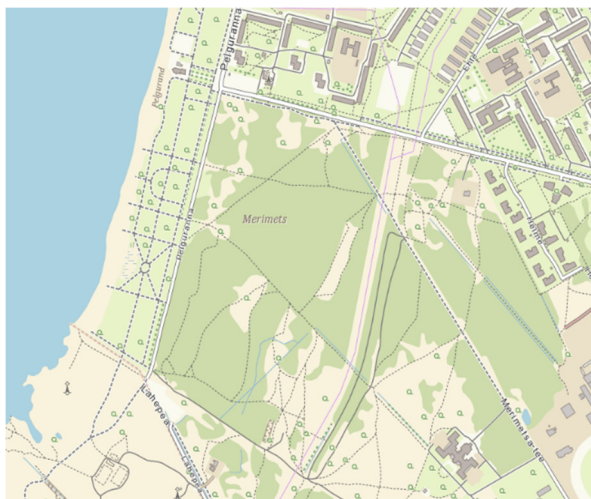
Metsamaastikul vahelduvad suuremad metsalagendikud kohati soostunud palumetsaga ja valgusküllaste männikutega. Kohati sulgeb rikkalik põõsarinne ja võsa vaated metsalagendikele. Seda just metsa liigniiskemates kohtades. Avarale kohati soostunud paluniidule kaitseala lõunaosas avanevad vaated erinevates suundades kulgevatelt teedelt. Vaadet rikuvad ajaloolise Seewaldi puiestee asukohast (praeguseks valdavalt üherealine, isetekkeline, üherealine ja tugevalt võsastunud) rohkearvulised ehitusjätmete hunnikud, mis tugevalt võsastunud. Eelpoolnimetatud jätmed sulgevad vaateid ja annavad piirkonnale jäätmaa ja tühermaa mulje. Metsa Stroomi ranna poolsed lagendikud valgusküllased, hea nähtavusega, kergesti ligipääsetavad tänu korras ja valgustatud terviseradadele. (Lisa 1)

4.11 Keskonnaprobleemid – vee probleemid

Kraavide ummistumise tõttu on ala kohati liigniiske ning aegajalt esinevad inimeste liikumist segavad liigse veega perioodid, mis on seevastu metsale ja metsa elustikule ohutud. Eriti lindudele sobilik pesitsuspaik. Liigvee kiire ärajuhtimine võib tuua kaasa negatiivseid muutusi väljakujunenud metsa kooslustes ja niiskuselembeste taimede kadumise. (OÜ Alkranel, 2018) Kinnistutel Paldiski mnt 52 ja Kolde pst 79 asuvad olemas olevad kraavid, mis on hooldamata, võsastunud ja kinni kasvanud. Kraavidest äravool puudub kuna puuduvad kraave ühendavad truubid. Seetõttu on just raskesti läbitavad kaitseala keskel paiknevad teed. Liigniiskus on levinud ka ümbritsevatele madalamatele aladele. Ajaloolistelt kaartidelt (Joonis 9-10) on näha, et kunagi on metsa kraavistik olnud toimiv ja ühenduses magistraalkraavidega, mis paiknesid praeguse Merelahe tee asukohas ja tagasid kraavidele äravoolu merre. Praeguseks neid magistraalkraave ei ole ja nende asemel on rajatud sadeveetorustik.

Joonis 9. Ajalooline kaart 1946.a.

Joonis 10. Aluskaart 2018.a.

Allikas :Maaameti kaardiserver 15.05.2018

4.12 Infotahvlid, viidad

Praegusel hetkel kaitsealal looduskaitset ja loodusväärtusi puudutavat infot leida ei ole võimalik kuna puuduvad vastavasisulised infotahvlid. Looduskaitse piir on tähistamata. Kaitsealale viivate teede äärde on küll paigaldatud 5 infotahvlit kuid sealt võib leida infot ainult terviseradade kohta.

5 PROJEKTLAHENDUS

Projektlahenduse koostamisel lähtusin eelnevast analüüsist ja erinevate huvigruppide soovidest ja piirkonna pikemast perspektiivist arvestades suurenevat elamuehitust ja rahvastiku suurenemist. Arvestasin linnaosa laste liikumisega ja pakun erinevaid võimalusi õuesõppe läbiviimiseks ja erinevaid liikumisteid rohealadele ja samuti rohealade vaheliste rohekoridoride loomist. Perspektiivsed rohekoridorid ja ribapargid planeerin eemaldatava kõrgepingeliini koridoridesse.

5.1 Kontseptsioon ja eesmärk

Võttes arvesse eelnevas analüüsis väljatoodud Merimetsa piirkonna tugevusi ja võimalusi minimaliseerida võimalikult palju nõrkusi ja ohte. Projektlahenduses püüan leida tasakaalu loodusliku keskkonna säilitamise ja inimeste paremat liikumisvõimalust pakkuva infrastruktuuri vahel. Säilitada võimalikult palju looduslikku keskkonda aga samas teha lastele ja täiskasvanutele ala kasutamine rekreatsiooniks ja loodusõppeks võimalikult mugavaks ja turvaliseks. Lastele ja täiskasvanutele ajaloo – ja loodusõppe võimaluste loomine ja läbi selle tegevuse keskkonnateadlikkuse kasvatamist. Põhja – Tallinna rikkaliku ajaloopärandi hoidmine ja Tallinna elanikele ja külalistele selle tutvustamine. Parandada rohealade omavahelist sidusust ja kättesaadavust kõikide Põhja – Tallinna asumite elanikele ja ülejäänud Tallinna elanikele. Parandades inimeste liikumisvõimalusi ja puhkamise võimalusi luua alus kogu Põhja – Tallinna piirkonnas parema elukeskkonna parandamiseks ja halva maine kustutamiseks inimeste mälust. Linnaruumiliste lahendustega linnaosas ruumilise ja sotsiaalse killustatuse ja eraldatuse kaotamine ja Põhja – Tallinna ja ülejäänud Tallinna vahelise ruumilise ja mõttelise piiri hajutamine kasutades rohealasad siduvaid rohekoridore ja ribaparke. Käesolevas töös pakun Merimetsa kaitsealale loodusõpet toetavat projektlahendust. Referentsobjektiks on The Red Ribbon park Hiinas (Turenscape, 2007), mis on eeskujuks mitmefunktsionaalse (valgustus, istumine, haljastus) tugimüüri laudtee disaini näol. (Lisa 4)

5.2 Lahenduse kirjeldus

5.2.1 Merimetsa sidususe ja ühenduvuse puhverala haljastusega

Projektlahenduse väljatöötamisel oli väga oluline lähtekoht vastavalt võimalustele säilitada Merimetsa kaitseala ja kontaktalal oleva loodusliku keskkonna sidusus. Eelkõige pean silmas lõunas paiknevat paluniitu, mis jääb Seewaldi mõisapargi ja projektala vahele. Ettepanek säilitada see ala looduslikuna ja jätkuna Merimetsa kaitseala eelkõige sellepärast, et selle ala niiskusrežiimi muutmine mõjutab otseselt negatiivselt Merimetsa kaitseala taimestikku ja elustikku. Oluliseks pean ka Merimetsa sidet edelas oleva rohealaga, mis jääb projektala ja Lääne – Tallinna Keskaigla territooriumi vahele. Kuna see roheala külgneb haigla territooriumi haljastatud alaga, siis minu ettepanek on kasutada sellel kolmnurksel alal tulevikus pärast haigla laiendamise valmimist tervendavate aedade funktsiooni. Ajaloolise Seewaldi mõisa ja Stroomi randa ühendava puiestee osaline rekonstrueerimine (tee lõigus, mis ei jää kaitseala piiresse) ja läbipääsetavuse parandamine ja sellega Seewaldi pargi ja Stroomi ranna vahelise sideme loomine jalakäijale. Perspektiivse kaitsealana näen ka kinnistut Kolde pst. 75 soovitan kaitsealast ida osas olevate viljapuude säilitamist (ajalooliselt on olnud viljapuuaiad) ja ala tulevikus õunaaia kujundamist kuna ala on tuulte eest hästi kaitstud ja valgusküllane.

5.2.2 Merimetsa loodusõpperajad

Loodusõpperaja trassivalikul kasutasin täielikult ära juba olemas olevaid teid ja radu. Küllastajale mõeldud olemasolevate radade seisukorda on parandatud ja projekteeritud teed on vajadusel tõstetud ja nende rajamisel tehtud maaparandust. Eesmärk on teha küllastaja liikumine metsas nii mugavaks, et ta püsib ettenähtud rajal, tänu millele väheneb liigne tallamine teega külgnevatel aladel. Märjal aastaajal läbimatud teed jätsin selliseks nagu nad on ja suunasin küllastaja piki kuivemaid ja reljeefi kõrgemates kohtades kulgevaid radasid selleks, et võimalikult palju säilitada lindudele ja muule metsa elustikule sobivat keskkonda ja vähendada tallamiskoormust. Olemasolevate radade seisukorda ja läbitavust on parandatud ja kaetud kruusa ja koorepuruseguga, mis tänu elastsusele sobib ka sportimiseks. Peamise kogu ala ida – lääne suunas kulgeva laudtee asukohaks valisin teiseldataava kõrgepingeliini koridori. Projekteeritud tee looklevus on põhjustatud pinnase omapärast ja esmajoones kohatisest liigniiskusest, mille otsustasin säilitada viies tee kaarega ümber vesise ala. Kohati, märjematel aladel on puittee maapinnast postidega kõrgemale tõstetud (0,3 – 1m) Tee materjaliks on puit. Puittee ühendused maapinnaga on kujundatud kaldteena, selleks, et nad oleksid ligipääsetavad lapsevankrile ja ratastoolile. Väikevormide ja teega paralleelselt paikneva tugimüüri - istumisala on valmistatud armeeritud plastikust fibreglass ja terasest karkassist. Inspiratsiooni sain Red Ribbon Park (Turenscape, 2007) samalaadsest ribapingist. Konstruktsioon on vastupidav ja ilmastikukindel ja lihtsalt hooldatav. Disainis kasutasin erksaid värve. (Lisa 4) Istepink on palju - funktsionaalne. Pinki on monteeritud valgustid ja lisaks on võimalik pinge sees olevatesse avadesse taimi istutada.

5.2.3 Loodusõppeväljakud

Säilitades olemasolevad hobuste harjutusväljakud ja kasutades väljakute kattena erinevaid kattematerjale projekteerisin õppeväljakute kompleksi, mis koosneb erinevate tegevuste jaoks erineva suurusega alasid, mis on omavahel ühendatud. Õuesõppeväljakute lähedus võimaldab suurema õpilasarühma jagada 8-10 liikmelisteks gruppideks, kes saavad samaaegselt tegutseda erinevatel platsidel. Teatud aja järgi on võimalik tegevuste vahetamine ja gruppide liikumine ühelt platsilt teisele. Erinevate õppeplatside lähedus võimaldab jälgida teiste tegevusi ja lihtne on lapsed vajadusel kokku kutsuda. Õppeväljakutele on lisatud õppetegevust toetavat inventar – pingid, infostendid, prügikastid. Piki loodusliku rada asetsevate õppeväljakud on kaetud puiduga.

5.2.4 Väikevormid : pingid, sillad

Väljakutele projekteerisin disainilt istepink tugimüüri sobivad ribapingid. Pingid on valmistatud metallvõrest, mille tugevduseks on täiteainena lisatud komposiitvaiku ja klaaskiudu. Pealispind kaetud värvi ja faktuurpigmentidega. Sama materjali on kasutatud väikeste sildade ehituses. Pingid koosnevad moodulitest, mida omavahel kombineerides on võimalik moodustada ringe ja poolkaari, mis looklevad väljakute vahel ja on rühmatöö jaoks sobilikud. (Graafiline materjal, joonis 7) Väikesed, kraavide ületuseks mõeldud sillad on valmistatud samast materjalist ja sama tehnoloogiaga nagu ribapingid. (Graafiline materjal, joonis 8)

5.2.5 Vaateplatvormid teede ääres

Puidust loodusõpperadade äärde on paigaldatud puidust vaateplatvormid, kust on võimalik nautida vaateid avaratele niitudele metsa elustikku ja kooslusi häirimata. Platvormid on varustatud istepinkidega. (Graafiline materjal, joonis 3)

5.2.6 Elektriliini postide taaskasutus

Teisaldatava kõrgepingeliinide mastid on säilitatavad maamärkidena, vaatetornide ja silla kandekonstruktsioonidena. Kuna märjal aastaajal on ala kohati liigniiske ja selleks võimalikult vähe rikkuda looduslikku keskkonda maaparandusega on võimalus ületada liigniisked kohad mööda kahe kõrgeliinimasti vahele ehitatud ripsilda. (lisa 3 ja graafiline materjal joonis 9)

5.2.7 Valgustuse kontseptsioon

Ribapingi sisse on konstrueeritud valgustid, mis valgustavad idast läände looklevat teed madalalt, kuid piisavalt, et teel kulgemine oleks turvaline ja piisavalt nähtav. Valgustus on moneeritud ka kõrgepinge mastidesse. Lisaks on mastvalgustid paigutatud piki kergliiklusteed ja lõunast põhja – Seewaldi mõisapargist kuni Stroomi rannapargini tee äärde. Õuesõppeväljakutel on valgustuseks pinkidele kinnitatud ledlambi ribad. Valgustuse kontseptsioon joonisel (Graafiline materjal joonis 1)

5.2.8 Haljastus

Kuna alal on kujunenud eriline metsa- ja niidukooslus, siis on haljastust lisatud vähe. Põhiliselt on haljastust lisatud Ida – põhja suunas lookleva projekteeritud tee äärde vabanevasse kõrgepingeliini koridori. Istutusmaterjal on valitud kooskõlas kasvukohaga. Kuna kõrgepingeliini aluses koridoris on osaliselt ruderaalkooslus ja küllaltki niiske pinnas, siis vähese kaasaaitamisega on siin võimalik hakata kujundama looduslikku kooslust istutades siia liigniiskust armastavaid kodumaiseid taimi. Pikaldaste üleujutuste tõttu sobivad siia pigem tarna kasvukoha taimed. Põõsastest pajud, toomingad, must sõstar, harilik lodjapuu, harilik kuslapuu, paakspuu. Taimedest kollane võhumõök, vesikress, sookastik, harilik soosõnajalg, metskõrkjas, lodutarn. Sobilikud erinevad kõrrelised nagu võnk kastevars, jänesekastik. Puudest raudpaju, raagremmelgas, hall lepp ja sanglepp.

5.2.9 Infostendid, viidad, prügikastid

Külastusmõju ei sõltu niivõrd külastajate arvust, kui külastusviisist ja käitumisest. (Hurt, 2009) Selleks, et võimalikult minimaliseerida külastuskoormust, säilitada korda ja õpetada külastajatele lugupidamist looduse vastu on kogu alal ühtne viitade ja infostendide süsteem, mis suunab ja hoiab külastaja ettenähtud rajal. Infotahvlitele on paigutatud võimalikult palju juhtnööre kaitsealal liikumiseks ja tegutsemiseks. Suuremad infotahvlid paiknevad kaitseala kõrval asuvates parklates ja teistes olulistest sõlmkohtades. Radade äärde on paigaldatud viidad ning metsa taimestikku ja elustikku tutvustavad infostendid. Kõikide tähistatud radade äärde on paigaldatud prügikastid. Õuesõppe väljakute juurde on paigaldatud erinevad prügikastid vastavalt prügiliigile. Osaliselt taastatud ja rekonstrueeritud ajaloolise Seewaldi puiestee asukohta on paigaldatud stendid paiga ajalugu tutvustava infoga.

5.2.10 Merimetsa sidususe parandamine linnaruumiga ja kaugemal

paiknevate parkide ja haljasaladega

Oluline, et Merimets ei jääks eraldatuks ja ligipääsmatuks ja mitte kättesaadavaks kaugemate linnaosa asumite elanikele ja lastele ning kõik lähiümbruskonna lasteaiad, koolid oleksid perspektiivsete rohekoridoride ja jalgteedega seotud Merimetsa metsa loodusõpperadadega ja lastel oleks mitu erinevat liikumisalternatiivi kohale jõudmiseks. Põhjalikult olen käsitlenud õuesõppe läbiviimist Merimetsa kaitsealal, kuid kaugemal asumites olevatele lasteasutustele pakun teisi lähemalolevaid parke ja haljasalaid ja võimalusi sinna jõudmiseks. Kõik suuremad ala läbivad

teed on seotud olemasolevate ja perspektiivsete kergliiklusteedega. Olemas olevad kergliiklusteed peaksid tulevikus seotud perspektiivsete uute kergliiklusteedega. Uute kergliiklusteede suunamine läbi perspektiivsete rohekoridoride ja eemal suurematest magistraalidest. Arvestades, et Merimets asub Kalamajast umbes poole tunnise jalgsiteekonna kaugusel, siis laste liikumine oleks täiesti mõeldav kui Kalamaja ja Pelguranna asumite vahel oleksid kergliiklusteed ja jalgteed. Samuti peaks parandama tulevikus Stroomi ranna ja Paljassaare poolsaare ja Kopli poolsaare tipu sidusust.

5.2.11 Kopli poolsaare mereajalooline õpperada

Sidusin vanalinna ja sadamapiirkonna kergliiklusteedega, mis ühendaks poolsaare merelist ajalugu tutvustavate muuseumide, sadamate, endise kaluriküla asukohaga ja Kopli poolsaare tipus asuva Eesti Mereakadeemiaga. Rada kulgeb mööda olemasolevaid ja perspektiivseid kergliiklusteid ja on läbitav jalgrattaga või jalgsi. Rada pikkus on 14,5 km. Rada saab alguse Paksu Margareeta juurest, kuhu on paigaldatud rada tutvustav infotahvel ja jalgrattaparkla ja jalgrattalaenutus. Paksu Margareeta juurest kulgeb tee mööda Põhja pst ja Kalaranna tänavat lennusaadama edasi mööda perspektiivseid kergliiklusteid Kopli ps tippu Eesti Mereakadeemia juurde, sealt edasi endisesse kalurikülla, sealt piki Stroomi rannaparki kuni Merimetsani ja Merimetsast piki perspektiivset rohekoridori Kopli tn le ja sealt tagasi kuni Paksu Margareetani. Kõigisse sõlmpunktidesse on paigutatud infotahvlid piirkonna ajalugu tutvustava infoga ja jalgratta parklad, laenutused. (Graafiline materjal joonis 4)

5.2.12 Linnuvaatleja loodusrada Rocca al Mare – Merimets – Paljassaare

Linnutee mööda maad markeerib lindude rännet Kopli poolsaarel. Loodusrada saab alguse Rocca al Marest, kulgeb piki Rocca al Mare promenaadi kuni linnuvaatlustornini, edasi kulgeb piki Stroomi rannaparki ja Kopli kalmistuparki, piki likvideeritavat kõrgepingeliini koridori, ühineb perspektiivse Paljassaare kergliiklusteedega ja lõpeb Paljassaare Linnukaitsealal. Rada sõlmkohtadesse on paigaldatud infotendid alal pesitsevate ja läbirändel olevate lindude kirjeldustega. Rada pikkus on 7,6 km ja läbitav jalgrattaga või jalgsi kuni Paljassaare Linnukaitsealani ja edasi kaitsealal liikumine ainult jalgsi. Rajale jääb kolm linnuvaatlustorni. Rada alguses lõpus ja Merimetsa kaitseala juures jalgrattaparklad ja – laenutused. (Graafiline materjal joonis 4)

5.3 Merimetsa praeguse seisukorra parendamine

Arvestades sellega, et edaspidi seoses suure arendustegevusega nii Merimetsa kontaktalas kui ka Põhja – Tallinnas üldiselt tuleb parandada metsa infrastruktuuri, et kaitsta kooslusi suureneva inim mõju eest. Kui metsad ei ole intensiivseks külastamiseks ettevalmistatud, kannatab liigtallamise all eelkõige alustaimestik. (OÜ Adepte, 2012)

5.3.1 Teede ja radade seisukorra parandamine ja inimese ümbersuunamine

Edaspidi kasutatavad, kuid hetkel halvas olukorras teed tuleb korrastada, liigniiskuse korral maapinda täita ja tõsta. Enne teede korrastamist tellida kraavide – ja teedeparandusprojekt. Kuivendust ja täitmist vajavate teelõikude selgitamine ja uute truupide paigaldamise vajaduse peab otsustama hüdrotehnikainsener koos looduskaitse spetsialistiga. Kuna alal on palju radu, siis on võimalik jätta osa hobuste poolt sügavaks tallatud ja liigniisked teedelõigud kasutusest välja, suunates inimesed kuivematele korrastatud teedele.

5.3.2 Ajalooline Seewaldi mõisa allee.

Algsel kujul seda alleed taastada ei ole võimalik kuna keskkond ja infrastruktuur on mitmesaja aasta jooksul väga palju muutunud. Oluline on säilitada allee ajalooline asukoht, mis on täielikult säilinud siiani. See tee on väga heaks sidemeks Stroomi ranna ja Seewaldi mõisa vahel ja on ka metsale keskteljeks. Raskesti läbitava lõigu korrastamist tuleks alustada kraavide puhastamisega. Vajalikud kraavid puhastada eemaldades sealt võsa ja isetekkelised puud. Säilitada kraavi kõrval olevad vanad ja terved puud (haigla poolse kraavi ääres sanglepad)) Ajaloolist alleed võiks jääda markerima kõige probleemsemas kohas üks puuderida, kuhu olemas olevatele vanadele puudele võiks istutada siia kooslusesse sobivat sookaske, sangleppa, harilikku haaba. Rajada puuduolev valgustus kogu allee ulatuses. Allee äärde paigaldada pingid ja infotahvlid paiga ajaloolise infoga. Laiendada seda teelõiku tee äärest ehituspaneelide alt vabaneva maa arvelt.

5.3.3 Puistu seisukorra parendamine

Eelkõige analüüsis väljatoodud kitsaskohtade likvideerimine ilma metsakooslusi likvideerimata ja neile sobiliku valgus- ja niiskusrežiimi säilitamine. Vastavalt Merimetsa Kaitsekorralduskavale (Keskkonnaamet, 2018) ei planeerita lähitulevikus alal koosluste kujundamist mitmekesisuse suurendamiseks. Metsa seisukorra parandamist alustada prahi ja ehitusjätmete koristamisest. Puistu seisundi parandamiseks on tarvilik läbi viia sanitaarraie. Alustada tuleks vanade, haigete, murdunud puude eemaldamisest teede ja lagendike äärest. Kuna metsas on piisavalt lamapuitu tuleb teede äärest langetatud puud ja lamapuit eemaldada selleks, et muuta teede seisukord paremaks, turvaliselt läbitavaks. Liigselt palju lamapuitu teede ääres jätab ristatus mulje ja ei sobi väga suure külustatavusega parkmetsa (Pärn, 2018). Põhiliselt raagremmelga, lepa pihlaka võsa teede äärest eemaldada selleks, et paremini avada vaateid niitudele ja muuta teed, rajad valgusküllasemaks. Alad kus on eesmärgiks lindude pesitsemist soodustada tuleb põõsarinnet säilitada ja soodustada. Teede ja radade, millest tahetakse inimesed eemale suunata peaks sanitaarraiet ja võsa eemaldamist teostama minimaalselt. Pigem jätta sellised alad raskesti läbitavaks ja metsa elustikule sobivaks. Lamapuitu sellistest kohtadest eemaldada ei ole vajalik. Paluniitudel muru niitmine maksimaalselt kahe kuni kolme aasta tagant. Niitude hooldamine on vajalik kulupõlengute ärahoidmiseks.

5.3.4 Kuivenduskraavid

Võttes arvesse käesoleva töö analüüsis väljatoodud praegust kraavide seisukorda, tuleb lahendada ala kohatine liigniiskuse probleem kahjustamata looduslike kooslusi ja nende kasvuks vajalikku niiskustaset. Kraavid on vajalik puhastada ja süvendada, lisaks rajada vastavalt vajadusele olemas olevate teede ja endise raudteetammi alla truubid. Kuna eelvoolu rajamine on küsitav ja linnaehituslikult ilmselt mittedobiv, siis oleks võimalik lahendus piirkonna madalamale ja soisemale lammimetsa alale tiigi rajamine. Tiigi rajamise asukoht valida kohas, kus looduskaitse tingimused seda võimaldavad. Vajadusel oleks võimalik rajada ka tiigist ülevool torustiku kaudu suubumiseks olemas olemasse sademevee kollektorisse, mis asub endisaegse magistraalkraavi asukohas. Kahtlemata vajab selline lahendus kooskõlastamist torustiku valdajaga. Konkreetsed lahendused on võimalikud vaid läbi projektlahenduste ning vajavad vastavate ametkondade heakskiitu. (Metsal, 2018)

KOKKUVÕTE

Käesolev töö on koostatud Merimetsa kaitseala kujundusprojektiks lähtudes ökoloogilise planeerimise põhimõtetest ja õuesõppe võimaluste loomisest linnametsas. Seoses lähitulevikus suurte arendusprojektide teostumisega on oodata suuremat kasutuskooormust Põhja – Tallinna haljasaladele s.h. Merimetsale. Sellega seoses tuleb juba praegu tõsta inimeste teadlikkust ja õpetada lapsi ja täiskasvanuid loodust kaitsma ja hoidma. Töö põhinebki põhiliselt laste liikumisele linnaosas ja õppetegevusele välisruumis. Väga oluline osa projektist käsitleb Merimetsa sidet nii lähiümbrusega kui kogu Põhja – Tallinnaga ja kesklinnaga . Projektis on ettepanekud Põhja – Tallinna lasteasutuste ning Merimetsa Ja Paljassaare poolsaarega parema sideme loomiseks perspektiivsete rohekoridoride ja puiesteede ja ribaparkide näol. Merimetsa kui rekreatsiooni ala säilitamine ja haridusliku tegevuse läbiviimine eeldavad metsa praeguse seisukorra parandamist. Eelkõige just teede osas maaparanduse tegemist ja metsa prahist koristamist. Kuna õuesõppe esmaseks eelduseks on turvalisus, siis on projektis käsitletud turvalise keskkonna loomise aspekte – valgustus, korras läbitavad teed ja rajad. Projektis on tõstatatud taaskasutuse teemat seoses kõrgepingeliini postide säilitamise ja neile uue otstarbe leidmisega. Autor usub, et läbi linnaruumi turvaliseks muutmise, mõtestatud tegevuse toomise looduskaitsealale ja inimeste rekreatsioonivõimaluste parandamise on võimalik muuta halva mainega linnaosa elukeskkonda paremaks ja tõsta siinsete elanike elukvaliteeti.

SUMMARY

This project is based on the landscape architecture baccalaureate studies undertaken at Tallinn University of Technology. Within it, the author has found it imperative to integrate the following two elements in urban space: the preservation of natural environment and the interests of the local community. The aim is to demonstrate how landscape solutions can affect the mobility and life quality of citizens. The objective is not only to provide a solution to landscape development, but also take into considerations the needs of a large city district and tackle its problems through the introduction of different activities in public space. Equally as important is to focus on restoring and preserving the historical value of the area. The author aims to create a framework which allows a suburban area to evolve, shed its negative perceptions and help modernise it to meet the current living standards. This project analyses the settlements of the Kopli peninsula, their historical development, and current state of play both in spacial and social terms. It offers a comprehensive practical solution to create cohesion between the different areas of the peninsula and for the Merimetsa conservation area, taking into consideration the development of North Tallinn. The goal of the project, throughout its implementation, is to ensure that the cultural and environmental values are both protected and preserved, and to offer the citizen a safe living space. It plans to do that by using the current infrastructure with its many existing roads and greenways. Based on the analysis of the area, the idea is to encourage safe movement of children and create outdoor learning opportunities in close proximity to schools and kindergartens. It is important to bring outdoor learning into the urban space in order to make streets and greenways more safe and children-friendly. The project also takes into consideration analysis of large suburban areas that are ripe for development and the importance of understanding all potential opportunities, threats and risks before providing solutions to minimise, or even prevent them. To identify the top priorities in the said district development, the author draws on primary sources such as field research and studies conducted by cities, organisations and academia. The author aims to identify the current potential for the district development and create further opportunities to strengthen its existing attributes. This is the most important aspect, particularly in light of the growing population of the area and the general desire to raise the quality of this living space and preserve recreational opportunities.

KASUTATUD ALLIKAD

- Aura, S.** (1982). *Huomispäivän kaupunki*. Helsinki: Rakennuskirja OY. 175 lk.
- Dahlgren, L.J., Sjölander, S., Strid, Jan.P., Szczepanski, A.** (2012). *Õuesõppe pedagoogika kui teadmiste allikas - lähiümbrusest saab õpiõu*. Tallinn: Tallinna Ülikooli kirjastus. 225 lk.
- Eesti Rahvusrhiiv*. Rahvusrhiivi kaartide infosüsteem: [WWW] <http://www.ra.ee/> (18.01.2018).
- E-Konsult, O. (2007. a.). Tallinna rohealade keskkonnamõtjude strateegiline hindamine. Tallinn. *Elering*. [WWW] <https://elering.ee> (02.03.2018)).
- Holtmann, M.** (8.05.2018). e – kiri. Tallinn.
- Hurt, E., Karoles, K., Maran, K., Sepp, K., & Vendla, V.** (2009). Koormustaluvuse hindamise meetodika kaitsealadel seoses nende rekreatiivse kasutamisega. Tartu: Eesti Maaülikool.
- Merimetsa kaitseala kaitsekorralduskava 2018-2027*. Keskkonnaamet. Tallinn.
- Levald, A.** (24. 03 2017. a.). Linnamets pole vaid loodusand. *Sirp*. *Maaameti geoportaal*. [WWW] www.maaamet.ee (10.05.2018).
- Merimetsa roheala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/413042017008> (01.04.2018).
- Merimetsa metsa seisundi muutused perioodil 2006 – 2011*. (2012) Tallinn: OÜ Adepte.
- Metsakorralduskeskus. (1994). *Stroomi metsa inventariseerimine*. Tallinn.
- Metsal, M.** vee - ja kanalisatsiooniinsener. (11. mai 2018. a.) e-kiri. Tallinn
- Nerman, R.** (2002). *Kopli, miljöö, olustik, kultuurilugu 1918 - 1940*. Tallinn. 503 lk.
- Nerman, R.** (2000). *Pelgulinn kultuurikeskkonna kujunemine ja areng*. Tallinn, lk 551.
- Orro, O., Treufeldt, R., & Mändel, M.** (2017). *Kopli sonaat, Vene - Balti laevatehas*. Tallinn: Eesti Arhitektuurimuuseum. 304 lk.
- Paadam, K.** (2013). Kopli liinid - kas oma või võõras allakäigutee? *Ehituskunst*.
- Ploompuu, T.** (2006). Ekspertarvamus Stroomi metsa kohaliku kaitse alla võtmise ettepaneku kohta. Tallinn: Tallinna Keskkonnaamet.
- Põhja-Tallinna linnaosa üldplaneering*. (2018). Tallinna linnavalitsus [WWW] <https://tpr.tallinn.ee/GeneralPlanning/Details/YP000060#tab31> (15.03.2018).
- Põhja - Tallinna linnaosa üldplaneeringu keskkonnamõtju strateegiline hindamine*. Tallinn: OÜ Akrael [WWW] <http://www.tallinn.ee/est/g3566s69451> (30.03.2018).
- Põhja - Tallinna liikuvusuuring* (2014) Tallinna Linnaplaneerimise Amet. Tallinn: Stratum OÜ. [WWW] https://www.tallinn.ee/est/ehitus/PTLN_liikuvusuuring.pdf (20.04.2018).
- Pärn, H.** bioloogiateaduste Ph D. (26. aprill 2018. a.) Autori intervjuu. Üleskirjutus. Tallinn
- Sepp, K.** (2007). *Maastike väärtused, hindamine ja säilitamine Eesti Maaülikool, Põllumajandus-ja keskkonnainstituut*. Tartu.
- Strateegia "Tallinn 2030"*. (2010). Tallinna linnavalitsus. [WWW] <https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=3001&aktid=118878> (02.05.2018).
- Tallinna arengukava 2014-2020*. (2014). Tallinna linnavalitsus. [WWW] https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=3002&aktid=126050&fd=1&leht=1&q_sort=elex_akt.akt_vkp (04.04.2018).
- Tallinna keskkonnastrateegia aastani 2030*. Tallinna Linnavalitsus [WWW] https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=3001&aktid=120867&fd=1&leht=1&q_sort=elex_akt.akt_vkp (15.05.2018).
- Tallinna Linnavalitsus*. [WWW] www.tallinn.ee (15.05.2018).
- Tallinna Planeeringute register*[WWW]: <https://tpr.tallinn.ee/> (04.05.2018).
- Tallinna Rattastrateegia 2018 - 2027*. (2018). Tallinna Kommunaalamet. [WWW] https://www.tallinn.ee/est/Tallinna-Rattastrateegia-20180105A_Web-2-.pdf (20.04.2018).
- Tallinna rohealade teemaplaneering*. (2005). Tallinna linnavalitsus. [WWW] www.tallinn.ee (15.05.2018).
- Tuan, Y.-F.** (2002). *Space and Place*. Minneapolis: University of Minnesota Press .496 lk.

Turescape. (2007). Red Ribbon Park. [WWW] <https://architizer.com/firms/turenscape-landscape-architects/> (10.05.2018).
Uustal, M. (17. november 2017. a.). e-meil.Tallinn

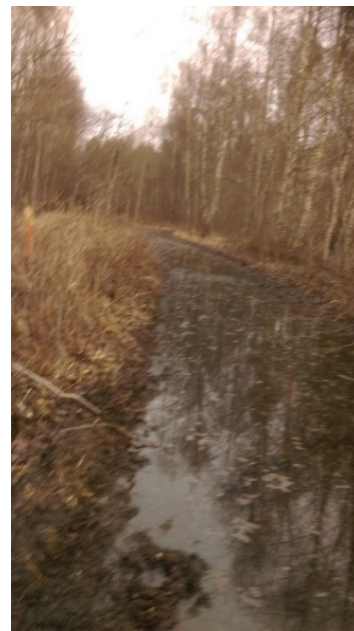
LISAD

Lisa 1 Vaated

Kõik fotod ja joonised , millel puudub allika märged on autori poolt tehtud

Lisa 2 Metsateede seisukord

Lisa 3 Kõrgeliinipostide taaskasutuse inspiratsioon

<http://floresenelatico.es/torres-electricas-como-soporte-artistico/11696>

<https://inhabitat.com/anders-berensson-to-turn-2-utility-towers-in-stockholm-into-picnic-platforms-in-the-sky/>

Lisa 4 Laudtee tugimüüriga inspiratsioon

<https://architizer.com/projects/qinhuangdao-red-ribbon-park/media/255874/>

<https://architizer.com/projects/qinhuangdao-red-ribbon-park/media/255863/>

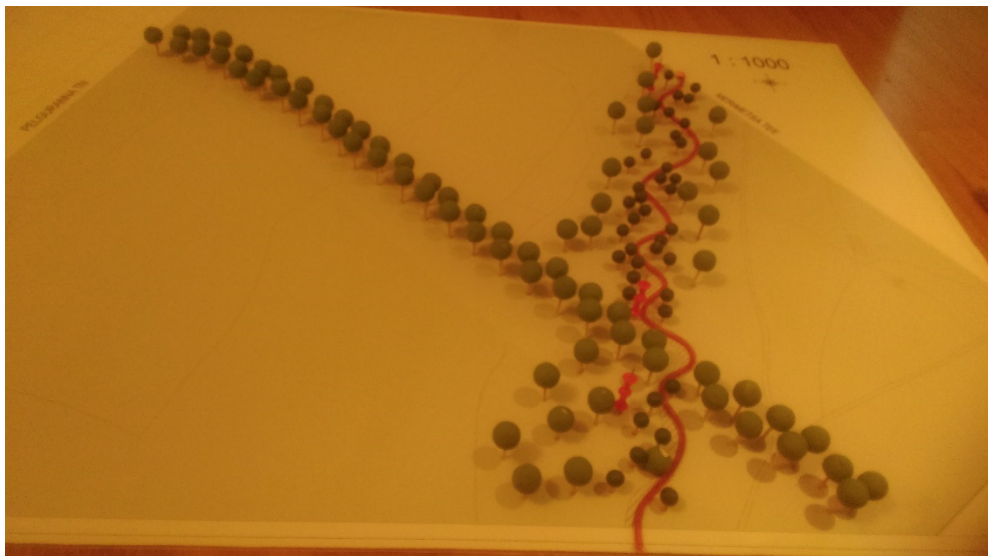
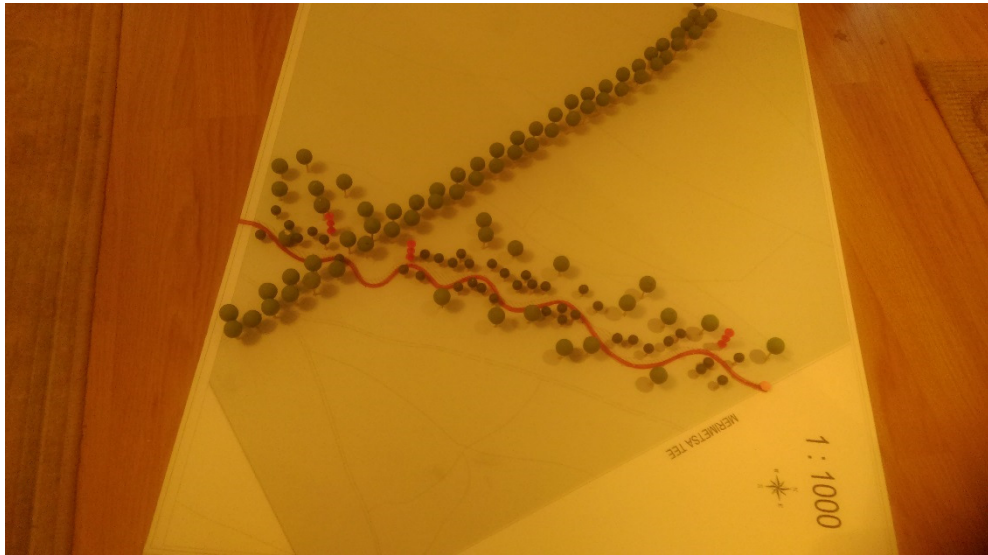
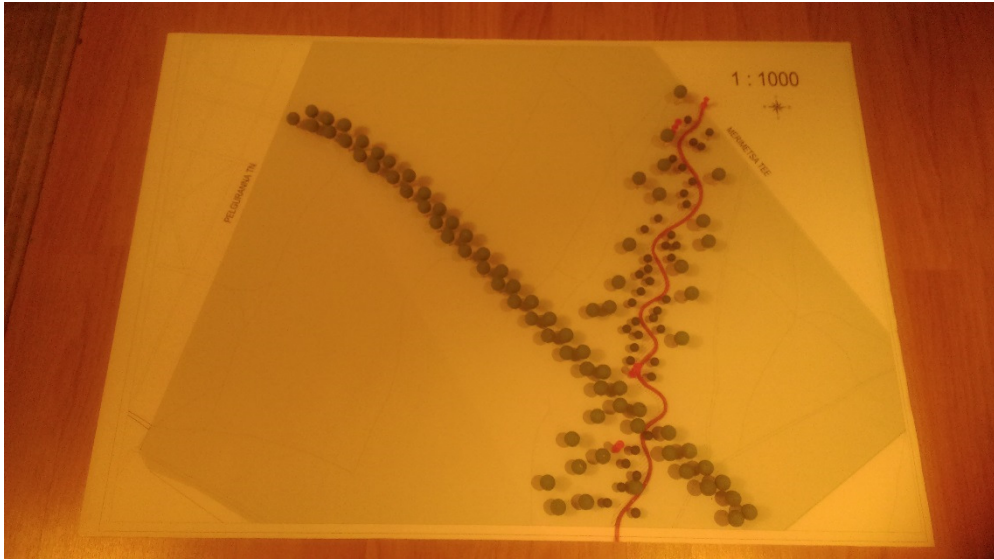
Lisa 5 Sillad inspiratsioon

<http://worldlandscapearchitect.com/garden-10000-bridges-opens-xian-expo-west-8/#.Wv1PI-->

FOJA

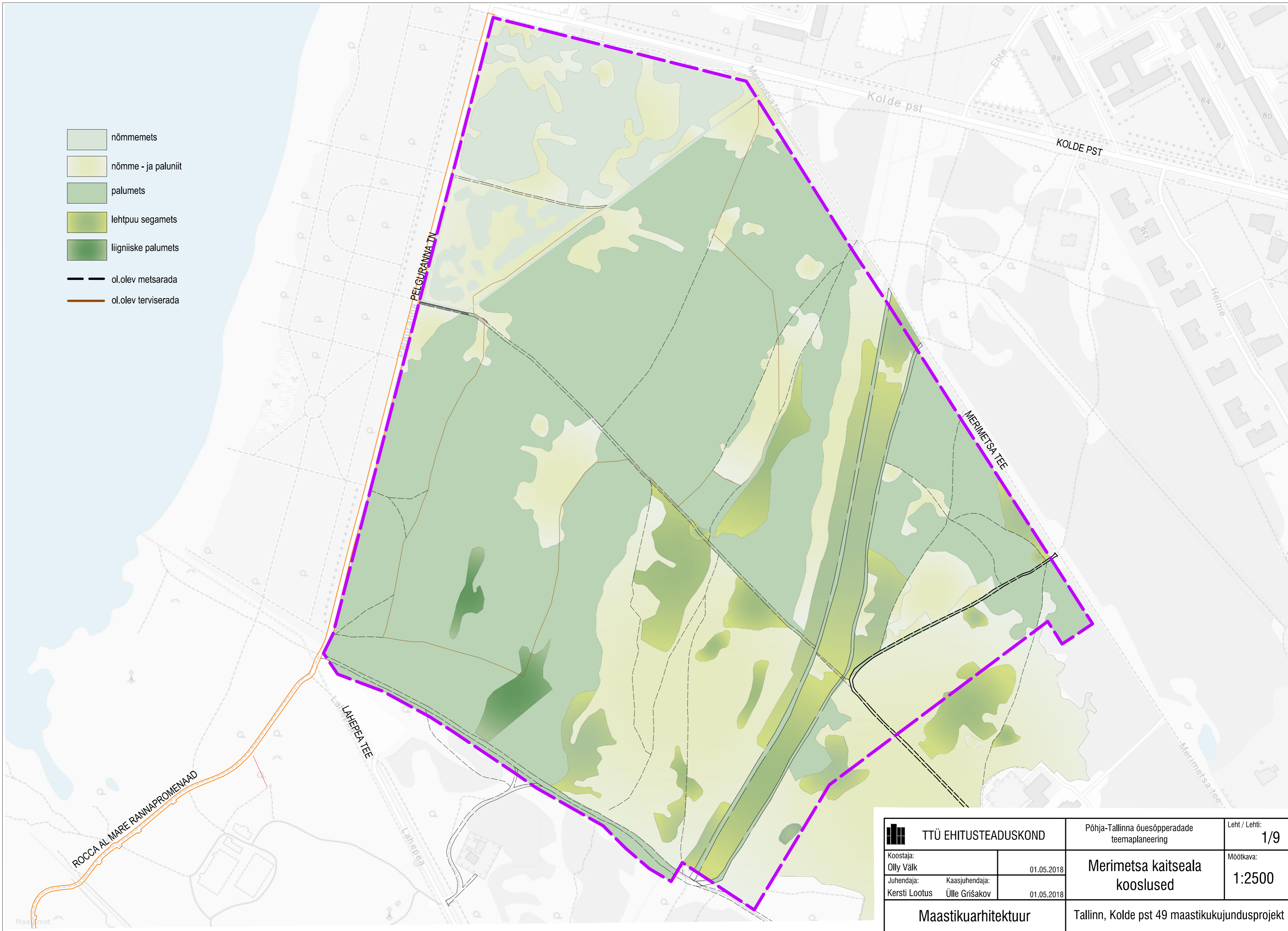
Lisa 6 Maketi fotod

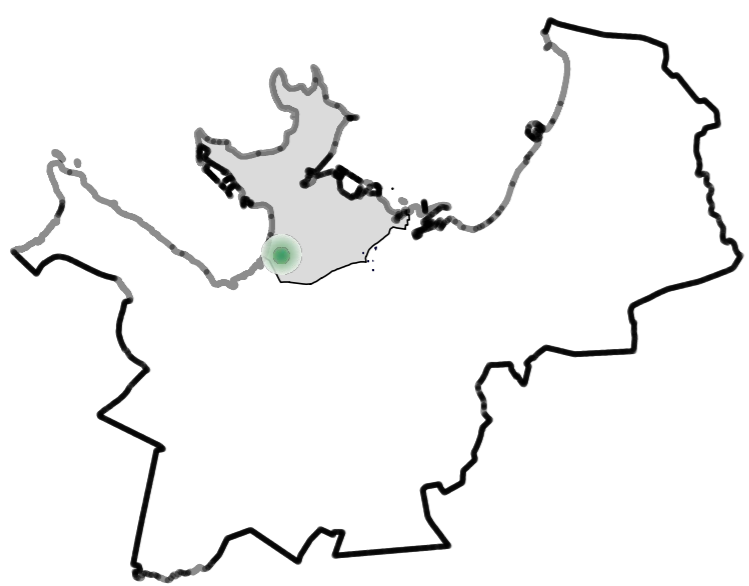
GRAAFILINE OSA

Joonis 1. Metsakoosluste kaart	M 1:2500
Joonis 2. Analüüs	N/A
Joonis 3. Põhiplaan	M 1:2000
Joonis 4. Põhja – Tallinna õuesõpperajad	N/A
Joonis 5. Projekteeritava tee lõige	M 1:50
Joonis 6. Infostendi joonis	M 1:20
Joonis 7. Ribapingi joonis	M 1:5
Joonis 8. Sildade disain	N/A
Joonis 9. Kõrgepingeliinipostide taaskasutus	N/A

- nõmmemets
- nõmme - ja paluniit
- palumets
- lehtpuu segamets
- liigniiske palumets
- ol.olev metsarada
- ol.olev terviserada

TTÜ EHTUSTEADUSKOND		Põhja-Tallinna õuesõpperadade teemaplaneering	Leht / Lehti: 1/9
Koostaja: Olly Välk	01.05.2018	Merimetsa kaitseala kooslused	Möötkava: 1:2500
Juhendaja: Kersti Lootus	Kaasjuhendaja: Ülle Grišakov 01.05.2018		
Maastikuarhitektuur		Tallinn, Kolde pst 49 maastikukujundusprojekt	

PÕHJA- TALLINNA ASEND JA SIDUSUS ASUMITE VAHEL JA KESKLINNAGA

KATKESTUSED KERGLIIKLUSTEEDE VÕRGUSTIKUS

MATKARAJAD PÕHJA - TALLINNAS JA LÄHIÜMBRUSES

TEEDE KATKESTUSED ASUMITE VAHEL

OLEMAS OLEV KERGLIIKLUSTEEDE VÕRGUSTIK ON KATKENDLIK JA SEOB HALVASTI NII ERINEVAID ASUMEID JA REKREATIONI ALASID OMAVAHEL ERITI PUUDULIKUD JA KATKENDLIKUD ON POOLSAARE IDA - LÄÄNE SUUNALISED ÜHENDUSED. KOPLI ASUMIS PUUDUVAD MÄRGISTATUD JALGRATTATEED. ROCCA - AL MARE PROMENAADI JA PALJASSAARE LOODUSRAJA VAHEL PUUDUB ÜHENDUS KERGLIIKLUSTEE NÄOL.

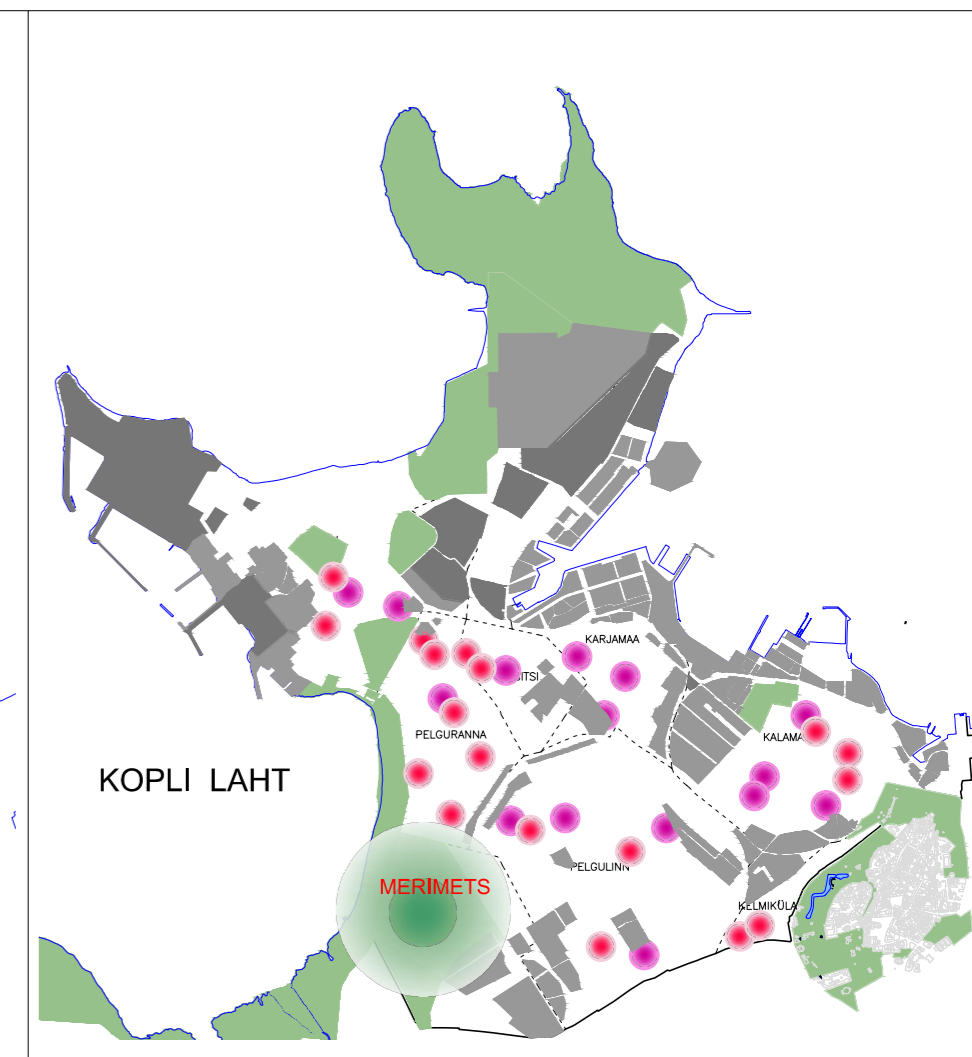
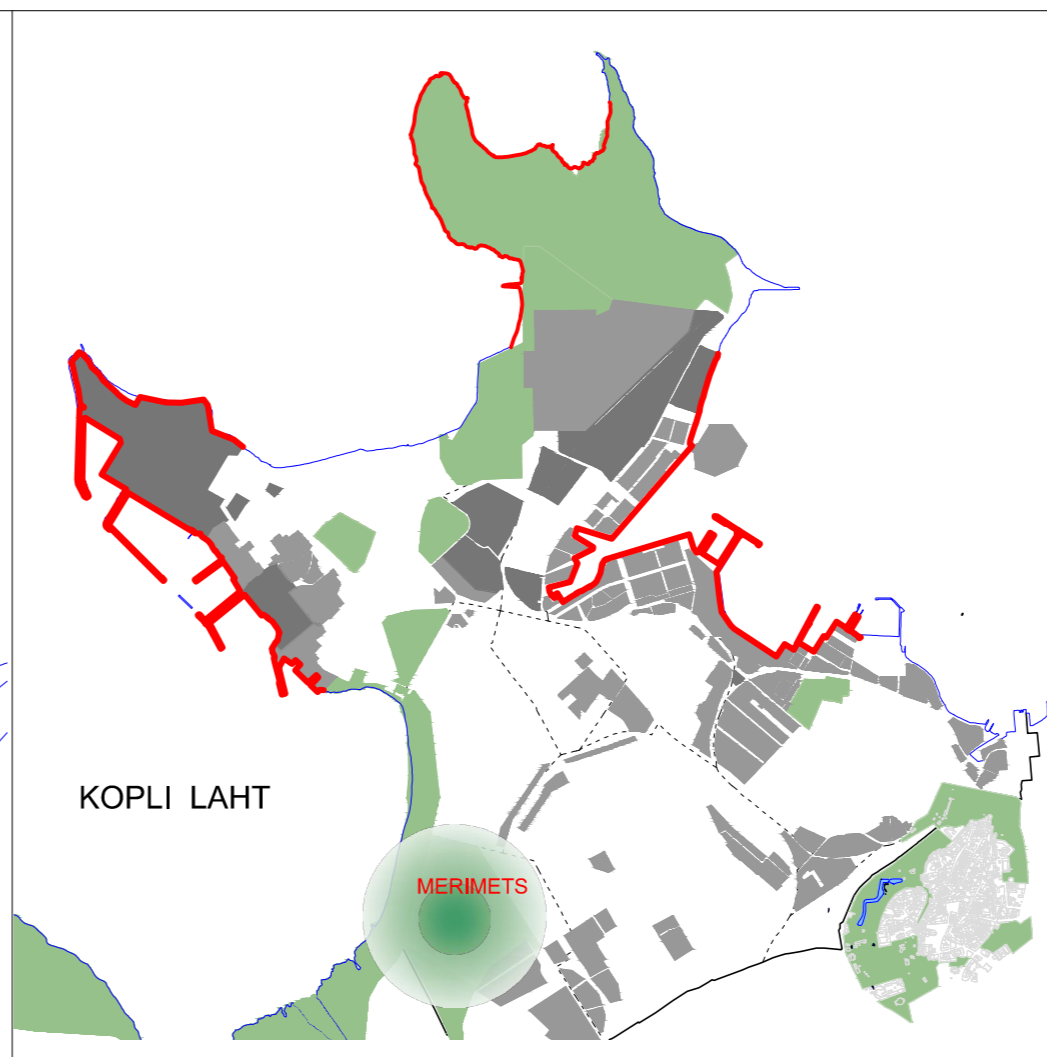
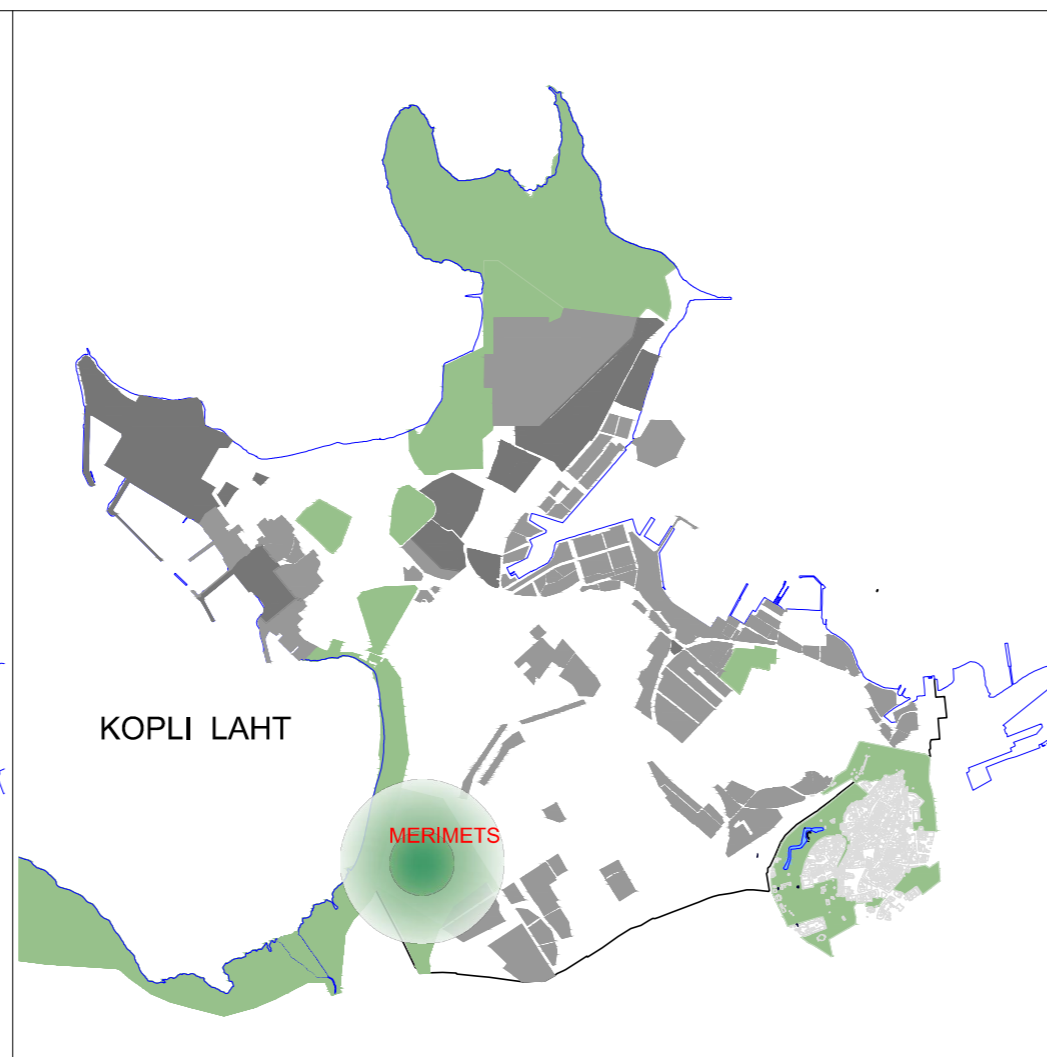
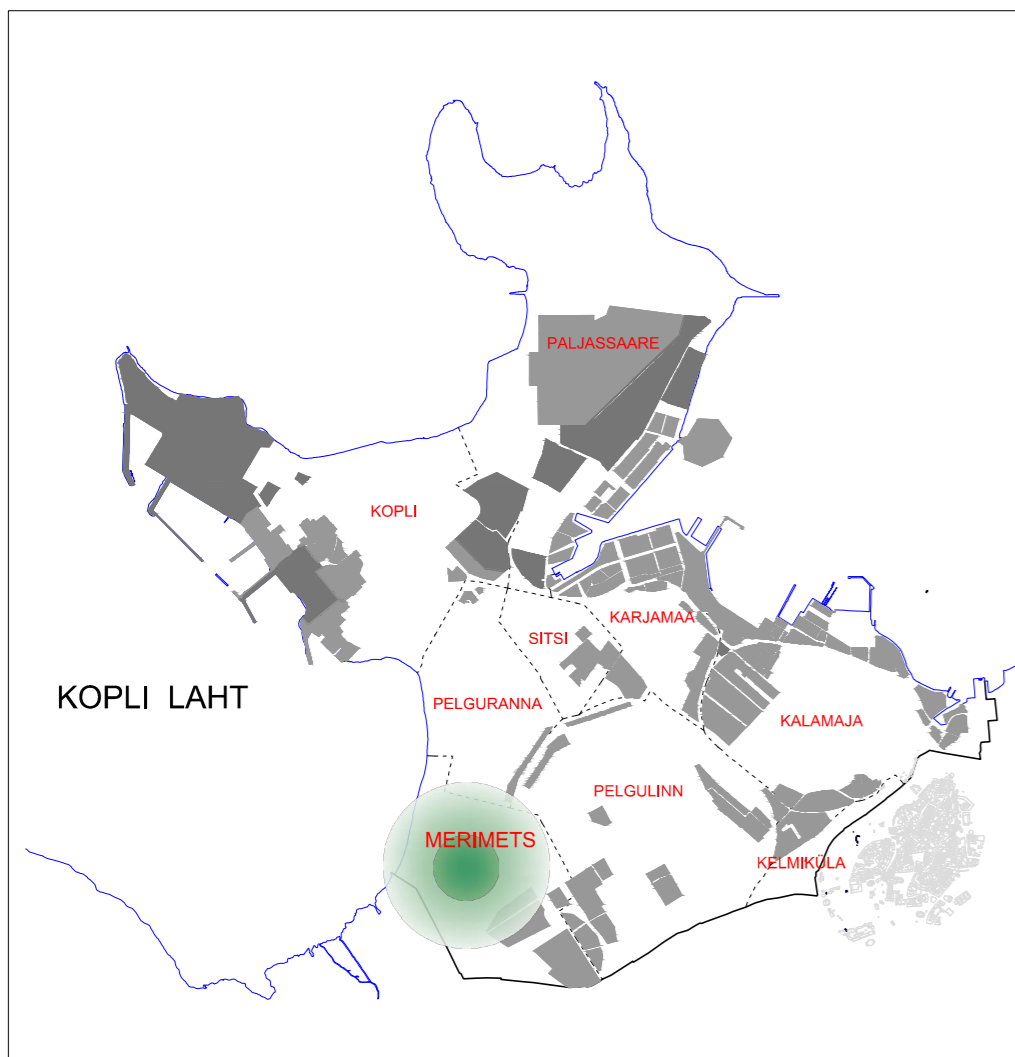
MAKASUTUSEST TULENEVAD TAKISTUSED JA KATKESTUSED

ASUMITE VAHEL

HALJASALADE VAHEL

LIGIPÄÄS MERERANDA

LASTEAIAD JA KOOLID

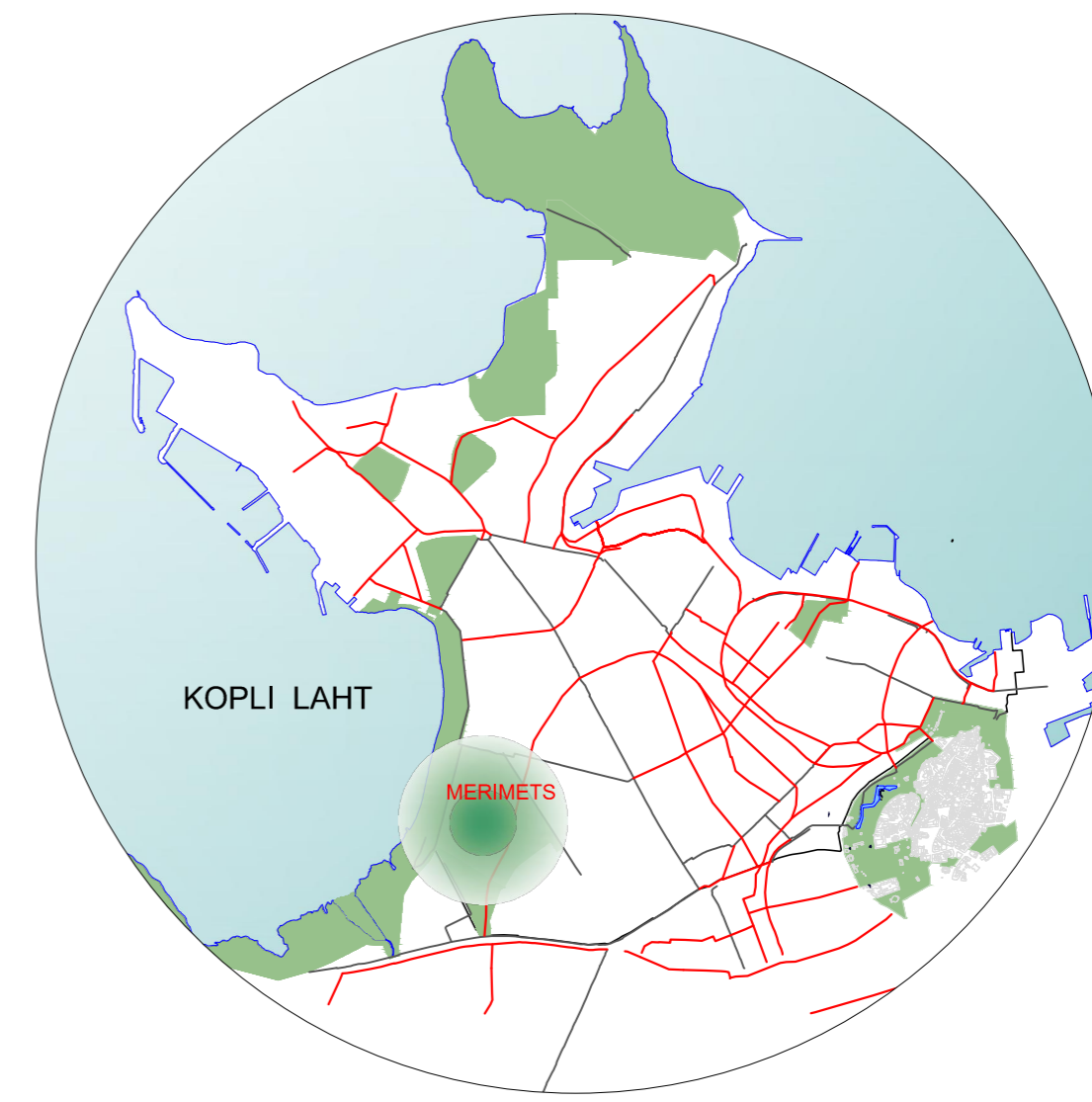
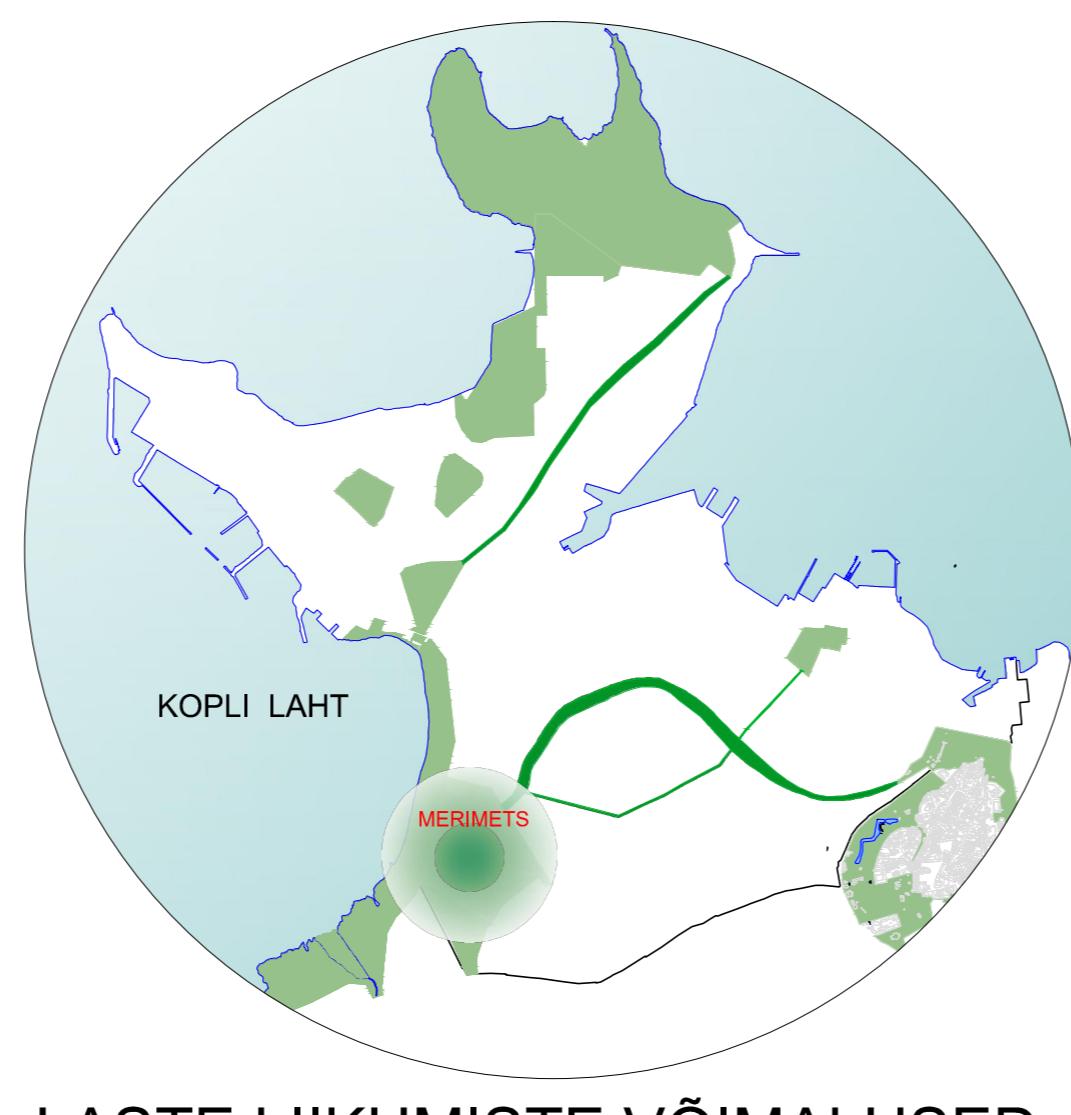
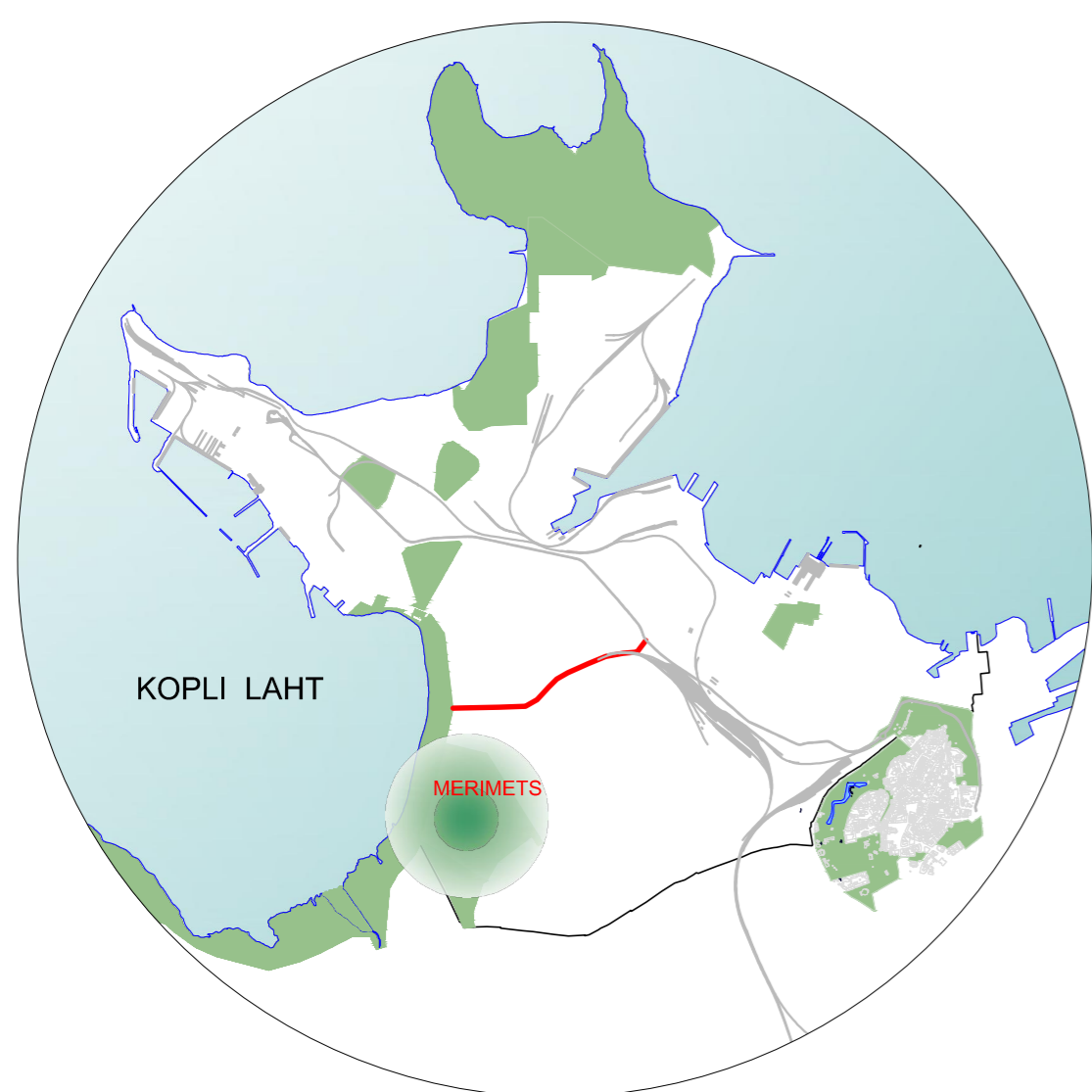

HALJASALADE KÄTTESAADAVUSE VÕIMALUSED TULEVIKUS

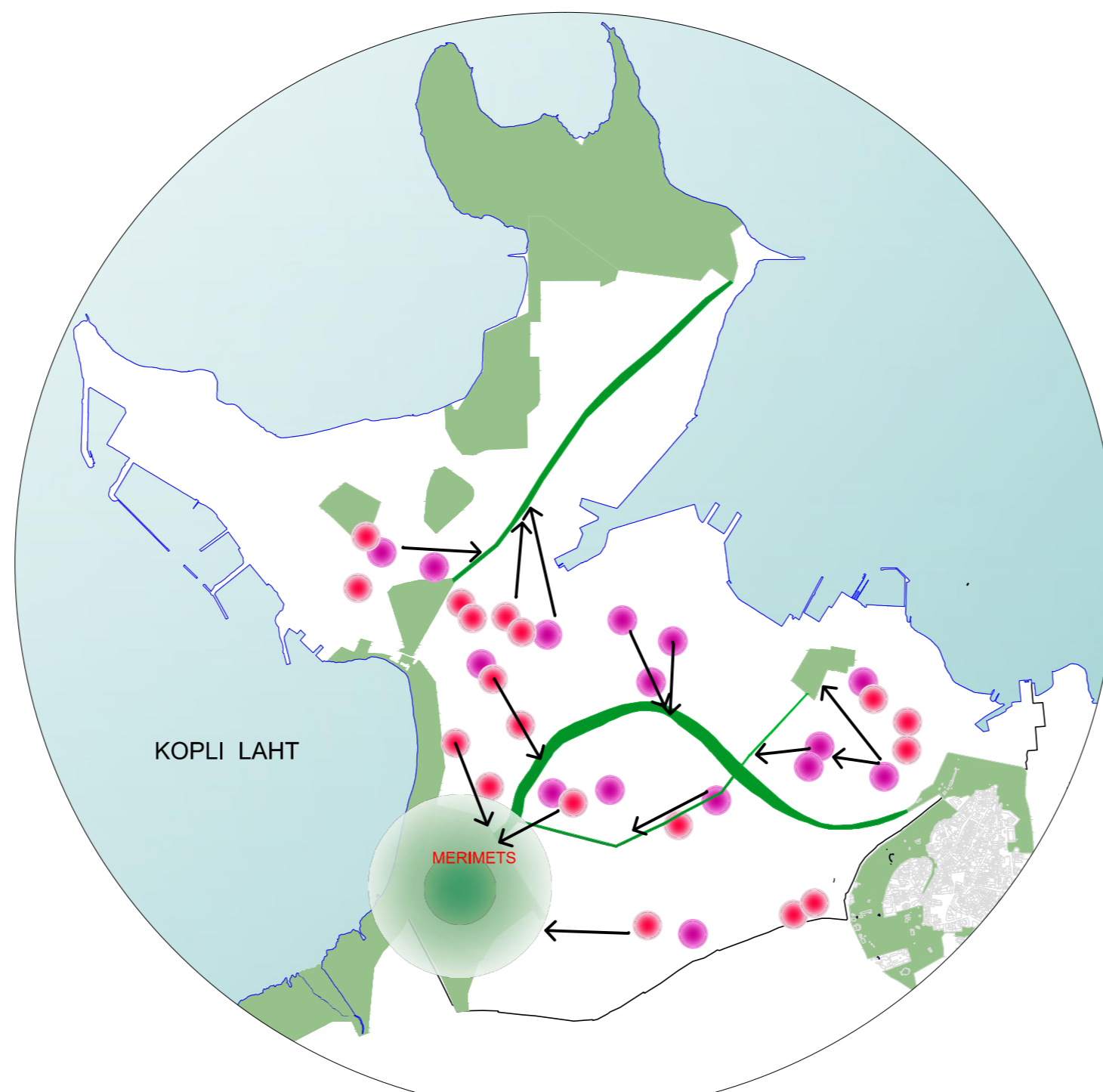
PERSPEKTIIVNE TRAMMILIIN

PERSPEKTIIVSED ROHEKORIDORID JA ROHEÜHENDUSED

PERSPEKTIIVSED KERGLIIKLUSTEED

LASTE LIIKUMISE VÕIMALUSED

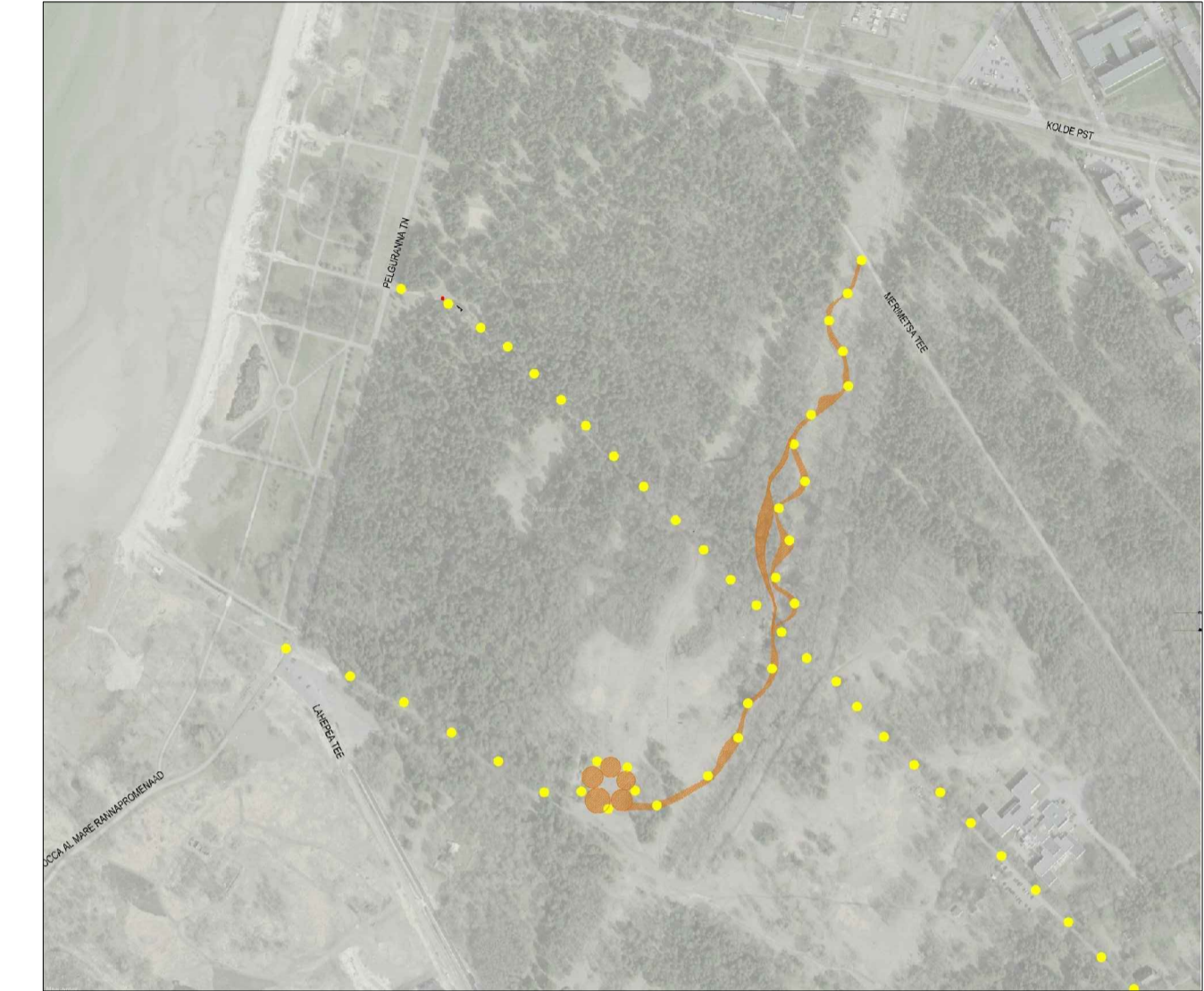
TTÜ Ehitusteaduskond		Põhja-Tallinna õuesõpperadade teemaplaneering	Leht / Lehti: 2/9
Koostaja: Oily Väik	01.05.2018	Analüüs	Mõõtka: N/A
Juhendaja: Kersti Lootus	Kaasjuhendaja: Ülle Grīšakov 01.05.2018		
Maastikuarhitektuur		Tallinn, Kolde pst 49 maastikukujundusprojekt	

MERIMETSA KAITSEALA

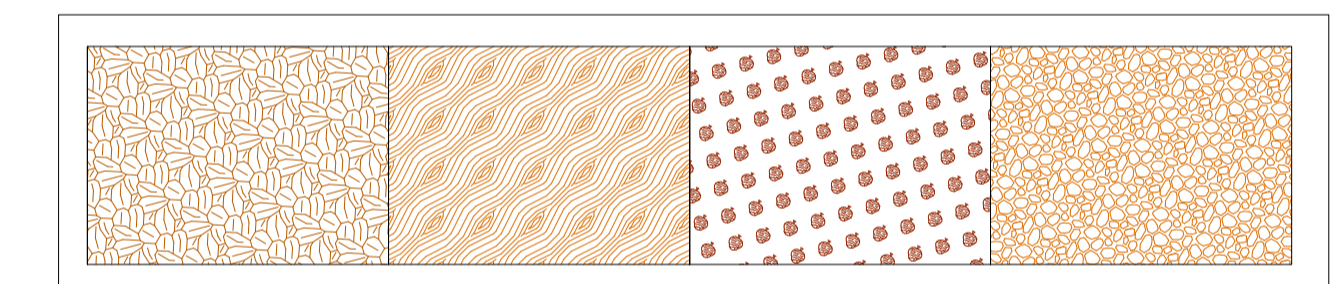
PÕHIPLAAN

1:2000

VALGUSTUSE KONTSEPTSIOON

MATKARADADE KATENDID

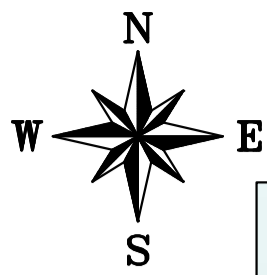
KOOREPURU PUIT KÄBID KILLUSTIKU JA KOOREPURU SEGU

kaitseala piir	osaliselt restaureeritud ajalooline puiestee
ol.olev kergliiklustee	tee algus, info, rattahoidja, WC
ol.olev metsarada	proj. infostendid
ol.olev tervisearada	proj. valgustus
ol.olev asfaltkattega tee	istutatavad puud, põõsad
ol.olev parkla	istutatavad püsikud
Rocca al Mare promenaad	projekteeritud õppeväljakud
proj. laudtee tugimüüri	projekteeritud sillad
proj. loodusõpperada I variant	perspektiivne kergliiklustee
proj. loodusõpperada II variant	vaateplatvorm, info elustiku kohta
ol.olev kõrgepingelini post	

TTÜ Ehitusteaduskond		Põhja-Tallinna õuesõpperadade teemaplaneering	Leht / Lehti: 3/9
Koostaja: Oly Väk	01.05.2018	Põhiplaan	Mõtkava: 1:2000
Juhendaja: Kersti Lootus	Kaasjuhendaja: Ülle Grīšakov 01.05.2018		
Maastikuarhitektuur		Tallinn, Kolde pst 49 maastikukujundusprojekt	

PÕHJA - TALLINNA ÕUESÕPPERAJAD

 PÕHILISED ROHEKORIDORID KUS LASTEL ON VÕIMALIK LIIKUDA TURVALISELT, TEHES PUHKEPEATUSI. KAUGEMALT TULIJATEL ON VÕIMALIK KOMBINEERIDA JALGSI KÕNDIMIST, JALGRATTASÕIDUGA VÕI ÜHISTRANSPOORDIGA.

VAHEMAA BASTIONIVÖÖNDIST MERIMETSANI 3,5 KM

PERSPEKTIIVSE ROHEKORIDORI PIKKUS BASTIONIVÖÖNDIST MERIMETSANI ON 3,5 km. JALGRATTUR LÄBIB SELLE VAHEMAA 8-10 MINUTIGA JA JALAKÄIJA KESKMISELT POOLE TUNNIGA.

LINNUVAATLEJA RADA

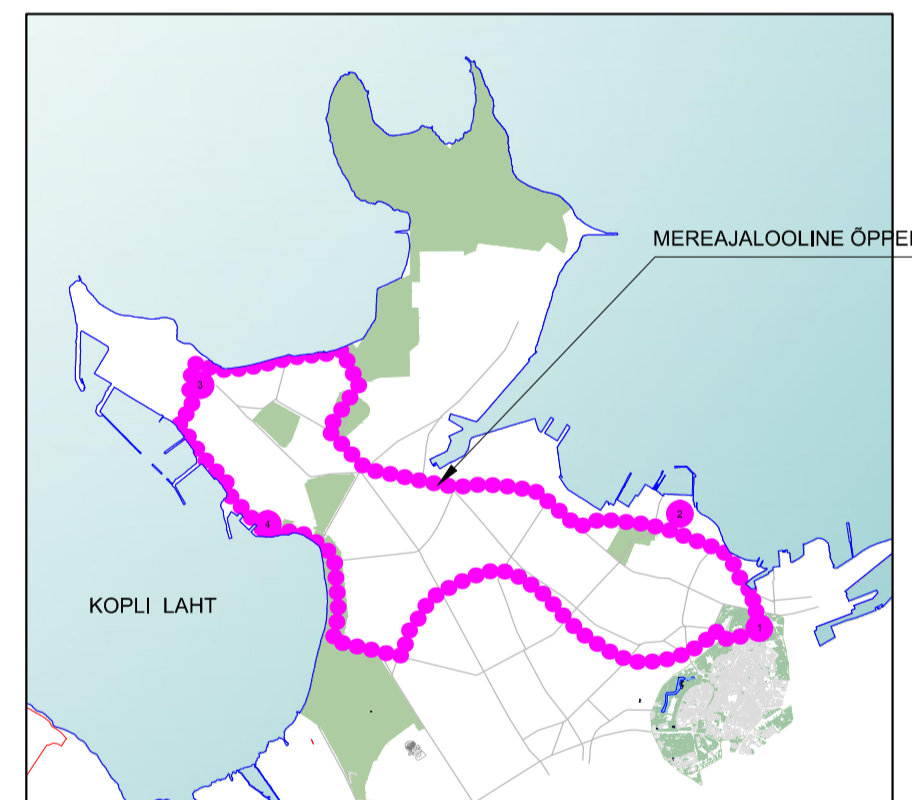
 LINNUVAATLUSTORNID

LINNUVAATLUSTEE KOGUPIKKUS 7,6 KM

- 1 MEREMUUSEUM
- 2 LENNUSADAM
- 3 MEREAKADEEMIA
- 4 AJALOO LINE KALURIKÜLA

LINNUVAATLEJA LOODUSRADA SAAB ALGUSE ROCCA AL MAREST JA LÕPEB LINNUVAATLUSTORNI JUURES PALJASSAARE LINNUKAITSEALAL. RAJA SÕLMKOHTADESSE ON PAIGUTATUD INFOTAHVLID ALAL PESITSEVATE JA LÄBIRÄNDEL OLEATE LINDUDE KIRJELDUSEGA. RAJA PIKKUS ON 7,6 KM.

MEREAJALOOLINE RADA

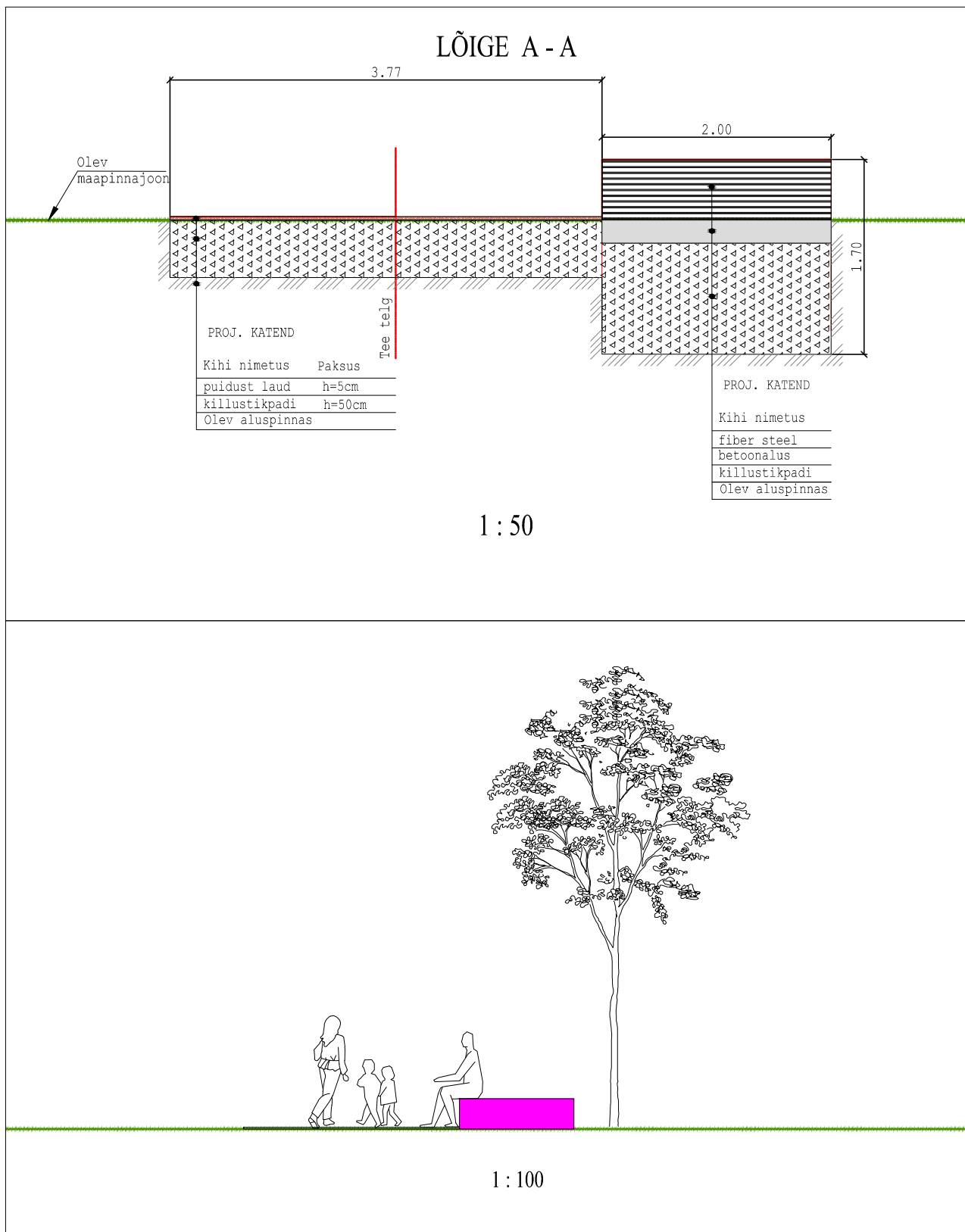

MEREAJALOOLINE ÕPPERADA 14,5 KM

MEREAJALOOLINE ÕPPERADA TUTVUSTAB KOPLI POOLSAARE MERELIST AJALUGU. RADA KULGEB MÕÖDA OLEMAS OLEVAID JA PERSPEKTIIVSEID KERGLIIKLUSTEID JA RANNAPROMENAADI JA ON LÄBITAV JALGRATTAGA. RAJA PIKKUS ON 14,5 KM. RAJA ALGUS JA LÕPP ON PAKSU MARGAREETA JUURES. KÕIKIDES SÕLMPUNKTIDES ON INFOTAHVLID JA JALGRATTA LAENUTUSED JA PARKLAD.

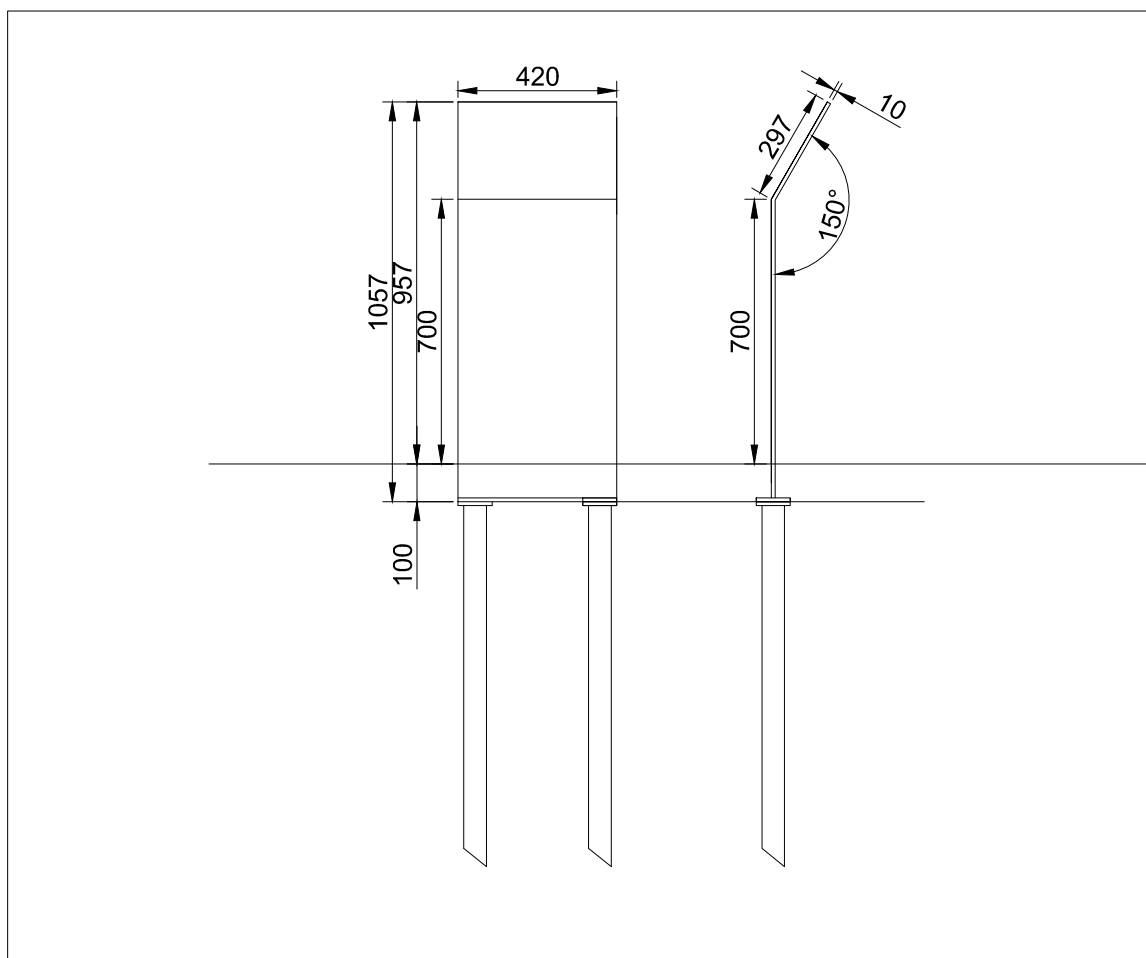
 TTÜ EHITUSTEADUSKOND		Põhja-Tallinna õuesõpperadade teemaplaneering	Leht / Lehti: 4/9
Koostaja: Oily Väik	01.05.2018	Põhja-Tallinna õuesõpperajad	Möötkava: N/A
Juhendaja: Kersti Lootus	Kaasjuhendaja: Ülle Grišakov 01.05.2018		
Maastikuarhitektuur		Tallinn, Kolde pst 49 maastikukujundusprojekt	

TUGIMÜÜRIGA LAUDTEE

 TTÜ EHITUSTEADUSKOND	Põhja-Tallinna õuesõpperadade teemaplaneering	Leht / Lehti: 5/9
	Koostaja: Olly Välk	01.05.2018
Juhendaja: Kaasjuhendaja: Kersti Lootus Ülle Grišakov	01.05.2018	
Maastikuarhitektuur	Tallinn, Kolde pst 49 maastikukujundusprojekt	

INFOSTEND

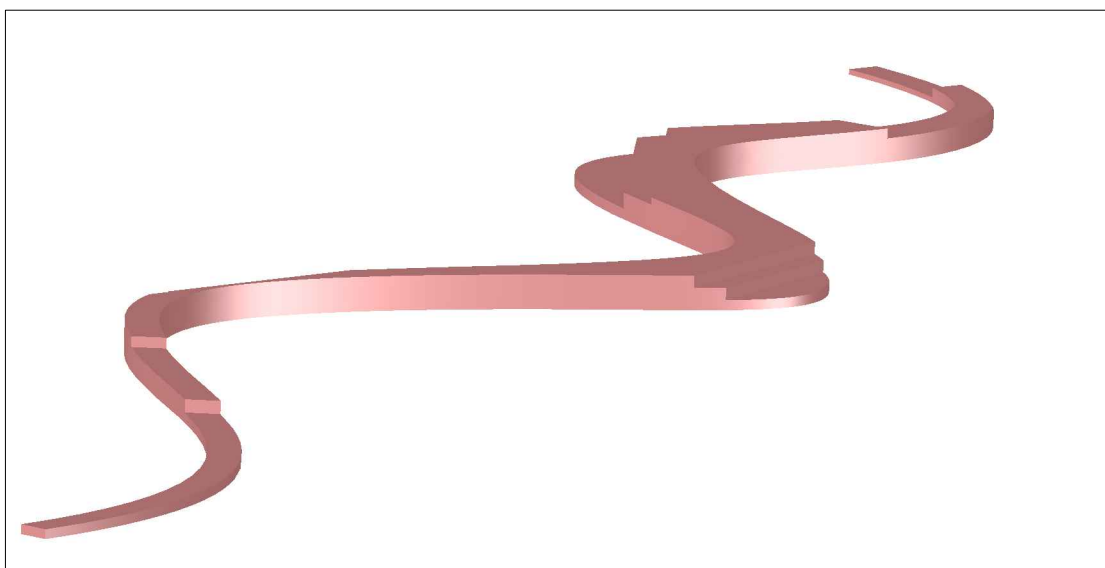
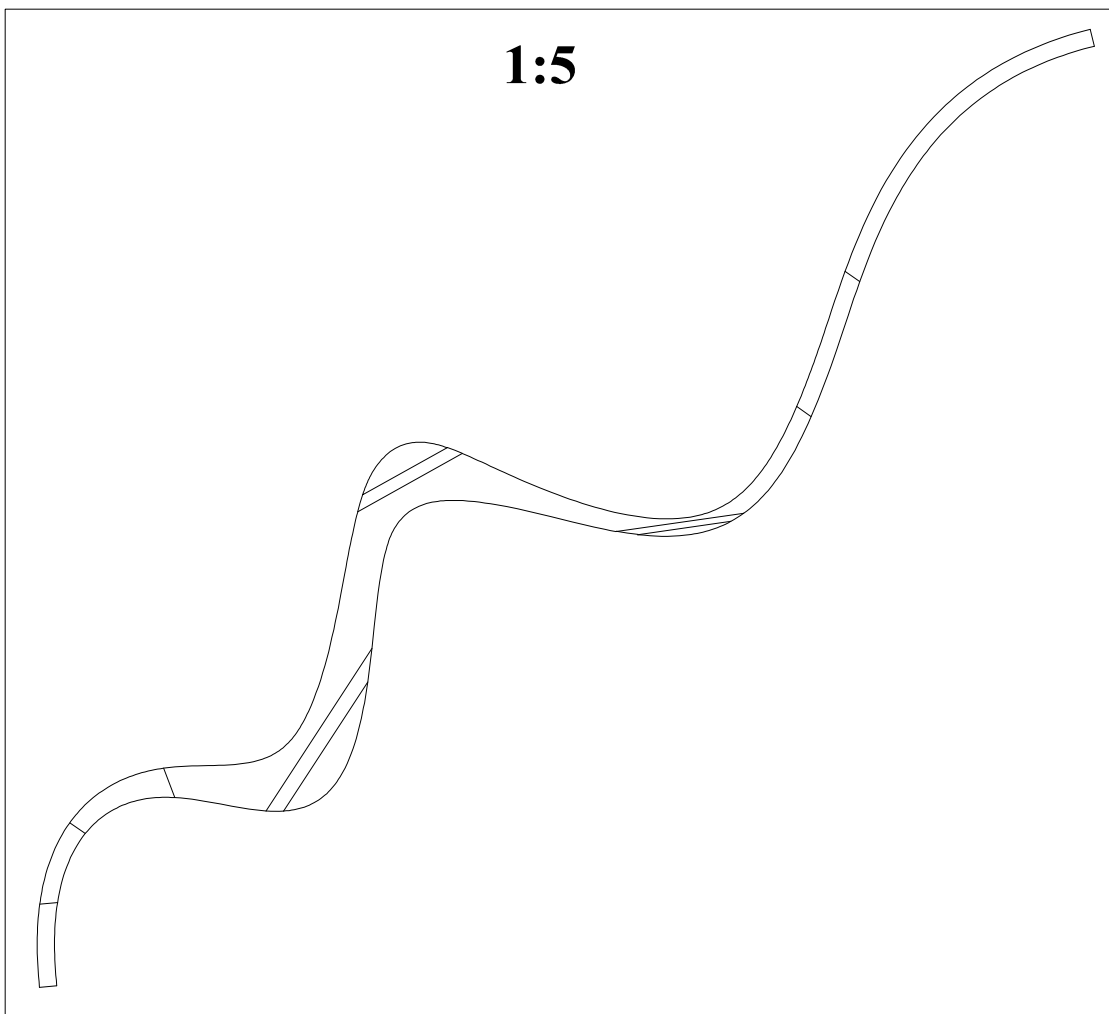

<https://www.naturesigndesign.co.uk/notice-boards/steel-notice-boards/>

 TTÜ EHITUSTEADUSKOND		Põhja-Tallinna õuesõpperadade teemaplaneering	Leht / Lehti: 6/9
Koostaja: Oly Välk	01.05.2018	Infostend	Mõõtkava: 1:20
Juhendaja: Kersti Lootus Kaasjuhendaja: Ülle Grišakov	01.05.2018		
Maastikuarhitektuur		Tallinn, Kolde pst 49 maastikukujundusprojekt	

ÕPPEVÄLJAKUTE RIBAPINK

1:5

TTÜ EHITUSTEADUSKOND

Põhja-Tallinna õuesõpperadade
teemaplaneering

Leht / Lehti:

7/9

Koostaja:

Olly Väik

01.05.2018

Juhendaja:

Kaasjuhendaja:

Kersti Lootus

Ülle Grišakov

01.05.2018

Ribapingi disain

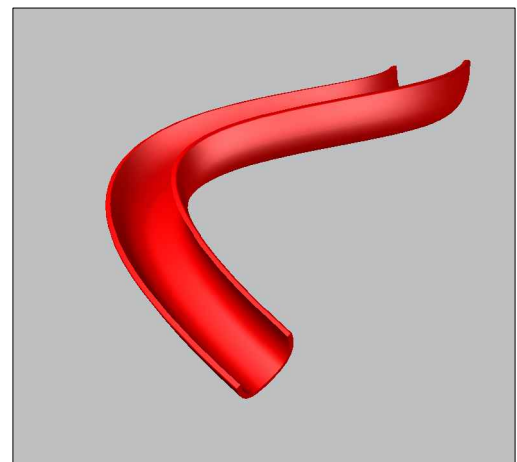
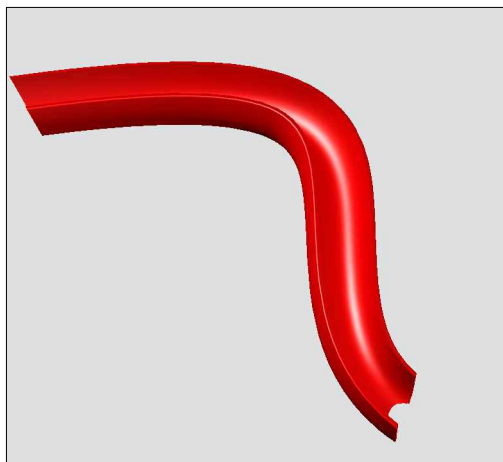
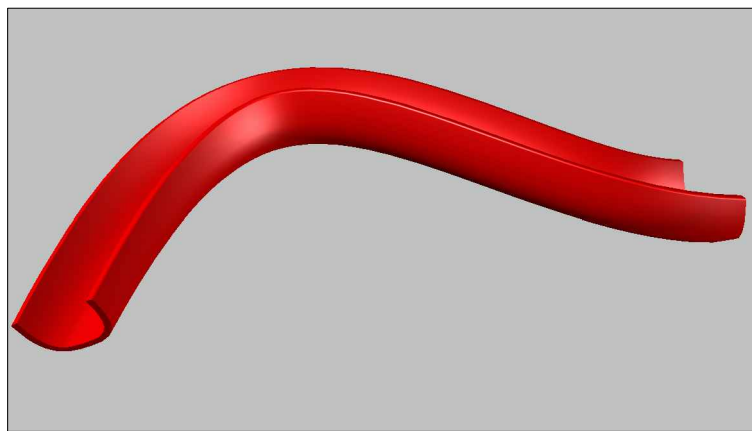
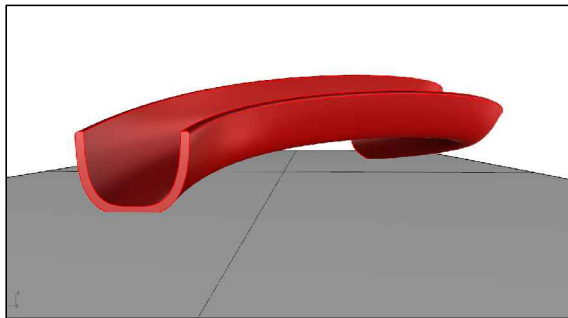
Möötkava:

1:5

Maastikuarhitektuur

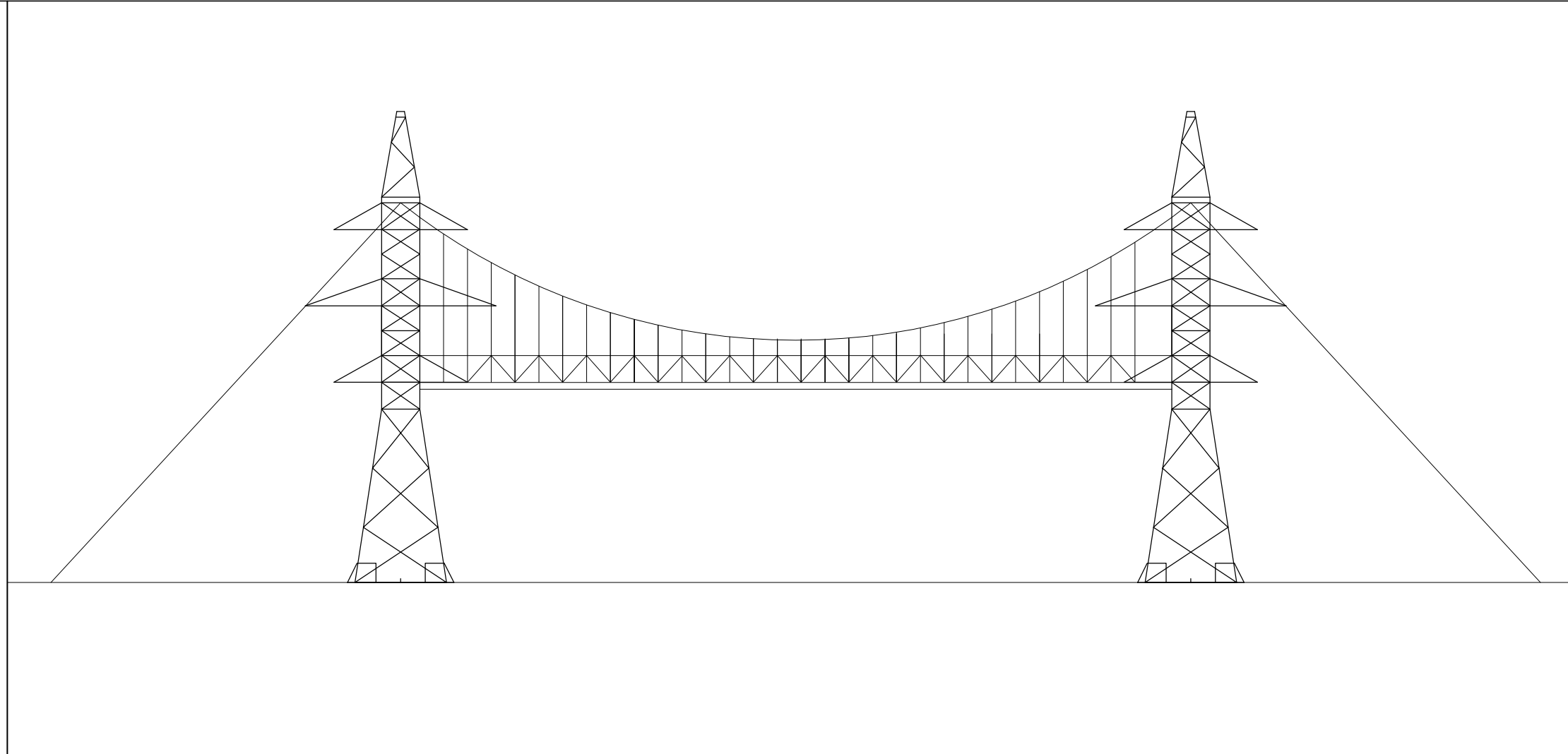
Tallinn, Kolde pst 49 maastikukujundusprojekt

VÄIKE SILD

 TTÜ EHITUSTEADUSKOND	Põhja-Tallinna õuesõpperadade teemaplaneering	Leht / Lehti: 8/9
Koostaja: Olly Välk	01.05.2018	Möötkava:
Juhendaja: Kaasjuhendaja: Kersti Lootus Ülle Grišakov	01.05.2018	
Maastikuarhitektuur	Silla disain	Tallinn, Kolde pst 49 maastikukujundusprojekt

KÕRGEPIINGELIINIPOSTIDE TAASKASUTUS SILLA TUGIKONSTRUKTSIOONINA

<https://www.pinterest.com/pin/436638126367775024/>

 TTÜ E HITUSTEADUSKOND	Põhja-Tallinna õuesõpperadade teemaplaneering	Leht / Lehti: 9/9	
Koostaja: Olly Välk	01.05.2018	Kõrgepingeliinipostide taaskasutus	Mõõtkava: N/A
Juhendaja: Kersti Lootus	Kaasjuhendaja: Ülle Grišakov 01.05.2018		
Maastikuarhitektuur		Tallinn, Kolde pst 49 maastikukujundusprojekt	